

Nina Yliaho

Tulorekisteri ja sen käyttöönoton vaikutukset palkanlaskentaan

Selvitys teräsyhtiö SSAB:n palkanlaskennan kehittämiseksi

Opinnäytetyö

Kevät 2019

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tradenomi (AMK, Liiketalous)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Liiketalouden koulutusohjelma, monimuoto

Suuntautumisvaihtoehto: Taloushallinto

Tekijä: Nina Yliaho

Työn nimi: Tulorekisteri ja sen käyttöönoton vaikutukset palkanlaskentaan: Selvitys teräsyhtiö SSAB:n palkanlaskennan kehittämiseksi

Ohjaaja: Erkki Kytönen

Vuosi: 2019

Sivumäärä: 63

Liitteiden lukumäärä:5

Opinnäytetyön aiheena oli tulorekisteri, joka on kansallinen sähköinen tietokanta tulotiedoille. Se sisältää kattavat palkka-, eläke- ja etuustiedot jokaisesta tulonsaajasta erikseen. Työnantajat ilmoittavat ansiotiedot tulorekisteriin 1.1.2019 jälkeen reaaliaikaisesti viiden päivän kuluessa maksupäivästä. Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kertoa palkanlaskennan prosesseihin kuuluvista työnantajan velvoitteista, miten tulorekisteri tulee muuttamaan näitä sekä tulorekisterin käyttöönotosta.

Opinnäytetyön ensimmäisessä teoriaosuudessa käsitellään palkanlaskentaa osana taloushallintoa, työsuhdetta ja siihen liittyviä työnantajan pakollisia kausi- ja vuosi-ilmoittamisia. Toisessa teoriaosuudessa käsitellään tulorekisteriä ja sinne ilmoittamiseen liittyviä pakollisia tietoja ja tapoja.

Kehittämistyö tehtiin teräsyhtiö SSAB:n palkkatoimistoon. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiiviseen tutkimukseen liittyviä sähköpostihaastatteluja, keskusteluja sekä osallistuvaa havainnointia. Tuloksena saatiin selville että valmistautuminen, testaus ja käyttöönotto olivat iso projekti ja vaikka tulorekisteri on nyt otettu osaksi palkanlaskennan prosesseja, niin se on lisännyt työmäärää, epävarmuutta ja stressiä. Tulorekisterin tarkoituksenahan oli nimenomaan vähentää hallinnollista taakkaa.

Avainsanat: tulorekisteri, palkanlaskenta, vuosi-ilmoittaminen,

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Business Management

Specialisation: Financial Administration

Author/s: Nina Yliaho

Title of thesis: Income Register and its impact on payroll calculation: A report on developing SSAB's payroll accounting

Supervisor: Erkki Kytönen

Year: 2019   Number of pages: 63   Number of appendices: 5

The subject of the thesis was the Income Register, which is a national electronic database for income information. It includes salary, pension and benefit information for each income earned separately. Employers will report earnings data to the Income Register after 1.1.2019 in real time within five days of the payment date. The aim of this thesis was to explain the employer's obligations in the payroll processes, how the Income Register will change these and the introduction of the Income Register.

The first theoretical part of the thesis discusses payroll accounting as part of financial management, employment relationships and related employer mandatory seasonal and annual reports. The second part of the theory deals with the Income Register and the mandatory information and habits related to reporting.

The development work was carried out at the payroll of the steel company SSAB. E-mail interviews, discussion and participatory observation related to qualitative research were used as the research method. The result was that preparation, testing and deployment were a big project, but the Income Register has now been incorporated into payroll processes, but it has increased workload, uncertainty and stress. The purpose of the Income Register was precisely to reduce the administrative burden.

Keywords: National Income Register, payroll, annual reporting

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	1
Thesis abstract.....	2
SISÄLTÖ	3
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo	5
Käytetyt termit ja lyhenteet	6
1 JOHDANTO	7
1.1 Aiemmat tutkimukset.....	8
1.2 Opinnäytetyön tavoitteet	9
2 PALKKAHALLINNON PROSESSIT	11
2.1 Palkanlaskenta osana taloushallintoa	11
2.2 Palkanlaskennan prosessit	13
2.2.1 Työsuhteen tunnusmerkit.....	14
2.2.2 Maksettava palkka	15
2.2.3 Ennakonpidätyksen perintä	15
2.2.4 Työntekijän ja työnantajan sosiaalivakuutusmaksut.....	17
2.3 Palkkojen vuosi-ilmoitukset	20
2.3.1 Verottajan vuosi-ilmoitus	21
2.3.2 Eläkevakuutuksen vuosi-ilmoitus	22
2.3.3 Tapaturma-, ryhmähenkivakuutus- ja työttömyysvakuutuksen vuosi-ilmoitus.....	22
2.4 Yhteenveto	22
3 TULOREKISTERIN TUOMAT MUUTOKSET PALKKANLASKENNAN PROSESSEIHIN	24
3.1 Yleisesti tulorekisteristä.....	24
3.2 Ilmoitettavat rahapalkat	25
3.3 Muut säännönmukaisesti annettavat tiedot	28
3.4 Tietojen ilmoittamiskanavat	28
3.5 Tietojen korjaaminen.....	30
3.6 Tunnistautuminen.....	31
3.7 Tulorekisterin seuraamusmaksu	31

3.8	Työnantajan erillisilmoitus	33
3.9	Kansainväliset tilanteet	34
3.10	Tulorekisteri tiedon käyttäjille	34
3.11	Tietojen käsittely ja tietosuojat	35
3.12	Raportointi.....	36
3.13	Tulorekisteri laajenee vuonna 2020	37
3.14	Yhteenveto.....	37
4	TULOREKISTERIN KÄYTTÖÖNOTTO.....	38
4.1	SSAB:n esittely	38
4.1.1	Seinäjoen palkkatoimisto	39
4.1.2	Palkanlaskentaprosessi	40
4.2	Tutkimusmenetelmät ja – aineisto.....	41
4.3	Kehitystehtävä käytännössä	43
4.3.1	SAP- järjestelmän testaus.....	44
4.3.2	Tulorekisteriin siirron testaus	45
4.4	Kyselyjen ja havainnoinnin tulokset sekä johtopäätökset.....	45
4.4.1	Sähköpostikyselyn vastaukset	45
4.4.2	Osallistuva havainnointi	50
4.4.3	Johtopäätökset.....	51
5	YHTEENVETO.....	54
	LÄHTEET	56
	LIITTEET	63

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuva 1. Tulorekisteri muuttaa ilmoittamisen käytäntöjä (EMU Growth Partners 2018).....	7
Kuva 2. Palkanlaskennan, palkkahallinnon, henkilöstöhallinnon ja taloushallinnon toimintakenttä ja keskeiset sidosryhmät (Kouhia-Kuusisto 2017, 12).	12
Kuva 3. Palkanlaskentaan liittyvä ilmoittaminen (HE 134/2017).	21
Kuva 4. Tulorekisterin tiedon käyttäjät (Tietoa tulorekisteristä 2018).	24
Kuva 5. Maksuajankohta (Palkkatiedot 2018).	26
Kuva 6. Myöhästymismaksun määräytyminen (Tulotietojen ilmoittaminen 2018).	32
Kuva 7. SSAB:n visio (SSAB).	39
Kuva 8. SSAB:n palkanlaskennan prosessikaavio.....	41

Käytetyt termit ja lyhenteet

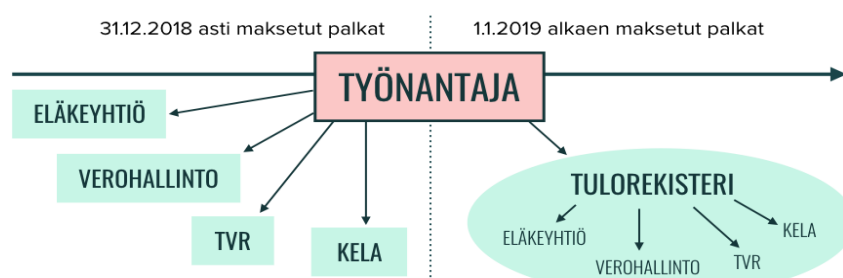
Latauspalvelu	Latauspalvelussa käyttäjä voi toimittaa tulorekisteriin aineistoja XML-muodossa.
Tekninen rajapinta	Tulotietojärjestelmän ja palkkahallinnon järjestelmän välille rakennettu sähköinen yhteys, jonka ansiosta tiedot palkkahallinnon järjestelmästä siirtyvät suoraan rajapinnan kautta tulotietojärjestelmään.
Tulorekisteri	Sähköinen tietokanta kansalaisten tulotiedoista. Se sisältää kattavat palkka-, eläke- ja etuustiedot yksilötasolla.

1 JOHDANTO

Taloushallinnon ala muuttuu vauhdilla ja sähköinen taloushallinto on pitänyt alan toiminnot ja toimintamallit melko muuttumattomina, mutta kehitys luo kuitenkin mahdollisuuden isolle muutokselle. Digitalisaatio ja robotiikka tuovat reaaliaikaisemman, kustannustehokkaamman ja jopa luotettavamman taloushallintopalvelun, jota johto voi hyödyntää entistä paremmin. Automatisoidun taloushallinnon ansiosta yrityksen johto näkee ajantasaiset taloutta koskevat tiedot koska tahansa. Raportteja voi hakea ohjelmistoista milloin vaan ja mahdollisiin muutoksiin pystytään reagoimaan nopeammin.

Palkkahallinto on monissa yrityksissä varsin merkittävä osa hallintoa ja se on usein organisoitu osaksi taloushallintoa. Riippumatta organisatorisesta toimintamallista palkkahallinnolla ja palkanlaskentaprosessilla on aina merkittävä rajapinta useaan taloushallinnon prosessiin kuten pääkirjanpitoon ja raportointiin sekä maksuliikenteeseen. (Lahti & Salminen 2014, 135.)

Tulorekisteri on uusi, monen eri viranomaisen yhteinen tietokanta, joka kokoaa yhteen ansio-, eläke- ja etuustiedot. Tulorekisteri helpottaa palkkojen ilmoittamista eri viranomaisille. Työnantajan ei enää tarvitse ilmoittaa samaa palkkatietoa jokaiselle taholle erikseen (kuva 1).

Kuva 1. Tulorekisteri muuttaa ilmoittamisen käytäntöjä (EMU Growth Partners 2018).

Kansallisen tulorekisterin perustamishanke on yksi hallituksen kärkihankkeista julkisten palvelujen digitalisoinnissa (Tulorekisteriin ilmoitetaan nyt kaikki maksetut

palkat 2018). Hallitus päätti tulorekisterin toteutuksesta vuonna 2014 osana rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanoa (Tilisanomat 5.12.2014). Tulorekisterin perustamishanke on valtionvarainministeriön ja Verohallinnon yhteishanke, jonka toimittaa it-palveluyritys Digia noin 14 miljoonan euron kiinteään hintaan (Koho 2.11.2018). Valtionvarainministeriö vastaa hankkeen yleisestä ohjauksesta ja Verohallinnon vastuulla on tulorekisterin käytännön toteutus. Laki tulotietojärjestelmästä (L 12.1.2018/53) tuli voimaan 16.1.2018 ja tulorekisteri otettiin käyttöön 1.1.2019.

Kansalaisille tulorekisteri näkyy asiointin nopeutumisena, esimerkiksi viranomais-ten etuuspäätökset perustuvat ajantasaisempaan tietoon (Tutustu tulorekisteriin 2018). Tulorekisteriin kuuluu ensimmäisessä vaiheessa noin 2,8 miljoonan palkansaajan tulotiedot, ja kun eläkkeet ja etuudet tulevat mukaan vuonna 2020, rekisterissä on yhteensä 4,6 miljoonan tulonsaajan tulotiedot (Valtiovarainministeriö 2017).

1.1 Aiemmat tutkimukset

Koska tulorekisteri on uusi, käyttöönotettu toiminto palkanlaskennan ja viranomais-ten välillä, ei siitä ole vielä tutkittua tietoa. Tulorekisteristä on kuitenkin aikaisem-minkin tehty jo opinnäytetöitä. Muun muassa Mäkiyiita (2019) ja Haarala (2018) ovat lähestyneet aihetta tilitoimistojen kannalta ja miten heidän on valmistaudutta-va, jotta ilmoittaminen onnistuu yritysten puolesta. Ojala (2018) ja Heikinmaa (2018) käsittelivät aihetta ennen tulorekisterin käyttöönottoa, joten niissä aihetta on lähestytty tulorekisteriin valmistautumisen kautta, mutta niissä ei ole vielä käy-tännön kokemuksia.

Opinnäytetyön kirjoittajan aiheen käsittely on siis yksittäisen yrityksen, teräsyhtiö SSAB:n oman palkanlaskennan kannalta. Työssä kerrotaan miten tulorekisteriin valmistauduttiin sekä sen käyttöönotto tammikuussa 2019 että palkanlaskijoiden ja järjestelmäasiantuntijoiden kokemukset koko prosessista. Kirjoittaja on itse SSAB:n palkanlaskennassa töissä, joten näihin omakohtaisiin kokemuksiin perus-tuu osa prosessien tietämyksistä. Myös Nättinen (2019) sekä Nummela (2018) ovat käsitelleet aihetta omakohtaisista kokemuksista tulorekisteriin valmistautumi-

sessä, mutta myös näissä molemmissa varsinainen kirjoittamistyö ja haastattelut on tehty jo vuoden 2018 puolella, jolloin vasta valmistauduttiin tulorekisteriin, joten niissäkään ei ole varsinaisesti tulorekisterin käyttökokemusta.

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää tulorekisteri palkanlaskennan prosesseihin kun palkanlaskennan kausi- ja vuosi-ilmoittamiset vaihtuvat reaaliaikaisuuteen. Helpoin tapa ilmoittamiseen on rakentaa palkkajärjestelmän ja tulorekisterin välille sähköinen yhteys eli tekninen rajapinta. Ilmoittamisen tahti nopeutuu, koska työnantajien on ilmoitettava maksetut palkat tulorekisteriin viiden päivän kuluessa palkkapäivästä, mutta näin työ myös jakautuu tasaisemmin ympäri vuoden.

Kehittämistyön tarkoituksena on saada tulorekisteri päivitettyä teräsyhtiö SSAB:n palkkajärjestelmään, saada toimiva tiedonsiirto järjestelmän ja tulorekisterin välille sekä lisätä vaaditut toiminnallisuudet osaksi palkkajärjestelmää.

Tulorekisteri valikoitui opinnäytetyön aiheeksi, koska opinnäytetyön kirjoittajan omassa työssä palkkatoimistossa on työstetty tulorekisteriä palkkajärjestelmään. Tulorekisteri muuttaa suuresti palkanlaskennan käytäntöjä ja on mielenkiintoista olla osana tätä uutta prosessia. Nähdä miten uusi toiminnallisuus lisätään järjestelmään, miten prosessi saadaan toimimaan ja mitkä on käyttäjien kokemukset.

Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä kerrotaan ensin palkanlaskennan prosesseista sekä niihin liittyvistä kausi- ja vuosi-ilmoittamisista. Sen jälkeen kerrotaan mikä tulorekisteri on ja miten tulorekisteri tulee vaikuttamaan edellä kerrottuihin työnantajan ilmoittamisvelvollisuuksiin. Tämän jälkeen tulee varsinainen kehittämis tehtävä, jossa kerrotaan käytetyistä tutkimusmenetelmistä ja kehitystehtävän toteutuksesta sekä lopuksi kehittämistyöstä ja sen onnistumisesta tehdyt johtopäätökset.

Koska tulorekisteri on uusi, vasta käyttöön otettu uudistus, ei siitä ole vielä tutkittua tutkimustietoa. Työn lähdemateriaaleina on pääasiallisesti käytetty internetsivuja, lakitekstejä, lehtikirjoituksia, web-seminaarien esitysmateriaaleja sekä Verohallin-

non ylläpitämää Tulorekisteri.fi-sivustoa. Kirjallisuutta on käytetty kuvaamaan lähinnä palkanlaskennan prosesseja ennen tulorekisterin käyttöönottoa sekä tutkimuksellisessa osiossa.

2 PALKKAHALLINNON PROSESSIT

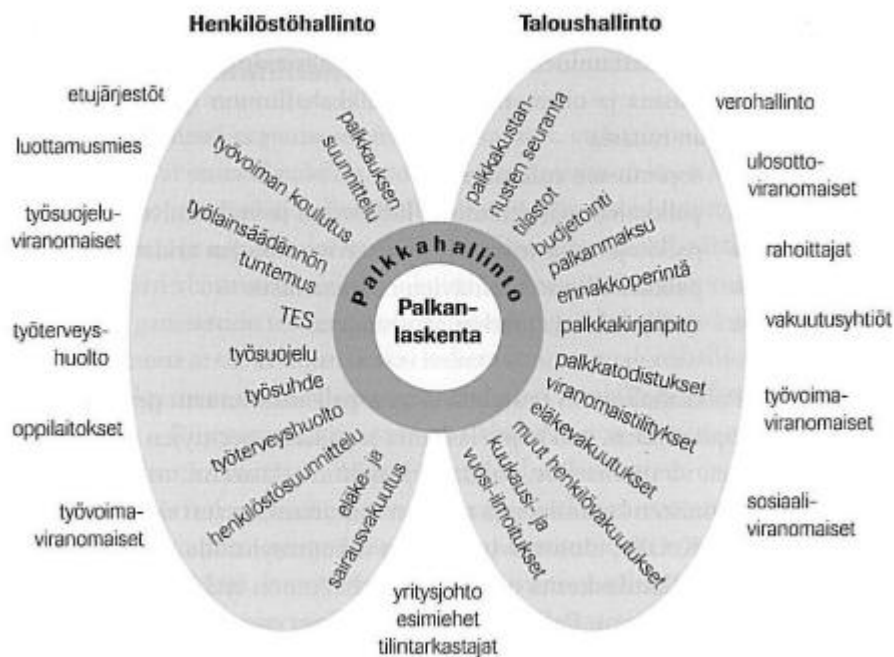
Työsuhde ja siihen liittyvät työnantajan velvollisuudet ovat iso osa palkanlaskentaan kuuluvaa työtä. Laki verotusmenettelystä (L 18.12.1995/1558.) velvoittaa toimittamaan Verohallinnolle tiedot maksetuista tai välitetyistä rahanarvoisista suorituksista, kuten palkoista ja luontoiseduista. Tässä luvussa kerrotaan palkanlaskennasta ja sen osuudesta koko taloushallintoon, palkanlaskennan prosesseista sekä palkkojen vuosi-ilmoittamisista.

2.1 Palkanlaskenta osana taloushallintoa

Taloushallinto on keskeinen osio jokaisen yrityksen toimintaa. Se seuraa yrityksen taloudellisia tapahtumia ja tuottaa talouteen liittyvää tietoa johdolle päätöksen tueksi. Taloushallintoa kutsutaan kirjallisuudessa usein myös laskentatoimeksi. Lahti ja Salminen (2014,16) mainitsevat, että taloushallinto on laskentatoimea laajempi kokonaisuus, jolla yritys seuraa taloudellista toimintaa niin, että se voi raportoida toiminnastaan sidosryhmilleen. Tällaisia sidosryhmiä ovat muun muassa viranomaiset, asiakkaat, omistajat, yhteistyökumppanit sekä yrityksen johto.

Laskentatoimen tehtävät voidaan jakaa tehtäviin, jotka rekisteröivät tietoja ja niihin, jotka hyödyntävät rekisteröityjä tietoja (Tomperi 2015, 9–10). Rekisteröintitehtäviä ovat kirjanpito, palkanlaskenta, varastokirjanpito sekä kustannuslaskenta. Näistä merkittävin on kirjanpito, johon kootaan tietoja yrityksen toiminnasta sidosryhmien kanssa. Hyväksikäyttötehtäviä voidaan jakaa edelleen laskelmien kohderyhmien mukaan ulkoista ja sisäistä laskentatoimea hyödyntäviin tehtäviin. Ulkoista laskentatoimea hyödyntäviä tehtäviä ovat voitonjako- sekä informointilaskelmat ja sisäistä laskentatoimea hyödyntävät suunnittelu-, tarkkailu- ja informointilaskelmat.

Palkanlaskenta on palkkahallinnon ja henkilöstöhallinnon ydintoimintaa ja tiiviisti yhteydessä taloushallintoon (kuva 2). Palkkahallintoon kuuluu itse palkanlaskennan lisäksi paljon muitakin tehtäviä, esimerkiksi palkkakustannusten ja henkilösivukulujen seuranta. Nämä ovat osa työsuorituksesta koituvia kustannuksia, jotka ovat merkittävä osa taloushallintoon kuuluvaa kustannuslaskentaa. (Jyrkkiö & Riistama 2004, 90.)

Kuva 2. Palkanlaskennan, palkkahallinnon, henkilöstöhallinnon ja taloushallinnon toimintakenttä ja keskeiset sidosryhmät (Kouhia-Kuusisto 2017, 12).

Lisäksi palkkahallinnon tehtävistä taloushallintoon kuuluvat laskentatoimeen olennaisesti liittyvät tehtävät (Syvänperä & Turunen 2015,12). Näitä ovat palkkakirjanpito ja siihenkin liittyvä palkkakustannusten seuranta, palkanmaksu, ennakkoperintä, eläke- ja muiden henkilövakuutusten hoito sekä viranomaistilitykset. Taloushallintoon kuuluu myös palkanlaskentaan liittyvä taloudellinen raportointi, palkkojen tilastointi ja budjetointi, palkkatodistusten laatiminen sekä kuukausi- ja vuosilmoitusten tekeminen.

Koska taloushallinnon toimintakentän tehtävät liittyvät enemmän itse palkkaan ja sen laskemiseen, myös siihen liittyvät toimijat ja viranomaiset ovat osa palkanlaskua ja maksamista. Näitä toimijoita ovat verohallinto, ulosottoviranomaiset, rahoittajat, vakuutusyhtiöt, työvoimaviranomaiset, sosiaaliviranomaiset sekä tilastoviranomaiset. (Syvänperä & Turunen 2015,12.)

Henkilöstöhallinnon tehtävät liittyvät taloushallinnosta poiketen enemmän itse työsuhteeseen. Henkilöstöhallinnon toimintakentässä tehtävät sisältävät henkilöstö-

raportoinnin hallinnointia, henkilöstrategista suunnittelua ja sen toteuttamista sekä henkilöstöhallinnon ohjeiden valmistelu (Syvänperä & Turunen 2015,12). Käytännössä nämä sisältävät paljon erilaisia työtehtäviä, joista ehkä näkyvimmit tehtävät ovat rekrytointi sekä sopimusten laatiminen ja työajan ja lomien seuranta, työtapaturmia ennaltaehkäisevä työ, virkavapaisiin, eläkkeisiin ja kuntoutukseen liittyvät työt sekä yhteistoimintamenettelyistä huolehtiminen.

Palkkahallinnon työntekijöiden tehtävät koostuvat useista toisistaan poikkeavista prosesseista. Kokonaisuudessaan se koostuu palkanlaskennan ja palkkasuhteen liittyvistä prosesseista. Syvänperä ja Turunen (2011, 182–183) kirjoittavat, että prosessi voi olla yksinkertaisimmillaan yksittäisen palkan laskenta. Siinä otetaan huomioon palkan muodostavat tekijät sekä mahdolliset lisät ja etuudet, ennakonpidätys, eläke- ja työttömyysvakuutusmaksut sekä muut palkasta vähennettävät erät, kuten ulosmittauserät tai vahingonkorvaukset.

Prosessit voivat olla myös laajempia kokonaisuuksia. Laajempi prosessi pitää sisällään useiden työntekijöiden palkkatapahtumien käsittelyä. Tätä kutsutaan palkkakausikohtaiseksi työnkulun prosessiksi (Syvänperä & Turunen 2011, 183). Prosessi koostuu useista toiminnoista, joihin sisältyy esimerkiksi työntekijärekisterin ylläpitoa, palkkakauden töitä, kuten esimerkiksi palkkatapahtumien tarkistamista sekä kuukausittaisia prosesseja, kuten maksuyhdistelmien tulostusta. Palkkakausikohtaiset prosessit ovat merkittävä osa palkkahallinnon prosesseja, sillä ne käsittelevät niin suuren osan toimenpiteistä. Prosessit käsittelevät laajalti palkanmaksua aina ohjelmistojen ja tietorekistereiden ylläpitämisestä maksutietojen siirtoon kirjanpitoon.

2.2 Palkanlaskennan prosessit

Prosesseja voidaan tarkastella palkanlaskijan näkökulmasta. Prosessi alkaa luonnollisesti työsuhteen alkamisesta, kestää koko työsuhteen ajan ja loppuu kun työsuhde päättyy. Palkanlaskijan tehtävänä on kerätä suoraan työntekijältä ja työsuhteesta tarvittavat tiedot, jotta työsuhteen aikana palkanlaskuprosessi toimisi. (Syvänperä & Turunen 2011,184.)

Prosessit ovat kalenterivuositaisia. Erityisesti vuodenvaihte ja alkuvuosi ovat kiireistä aikaa tilinpäätökseen tarvittavien tietojen sekä palkkakirjanpidon päätöksen takia (Syvänperä & Turunen 2011,184). Yrityksen sisällä tapahtuvien prosessien lisäksi palkkahallintoon kuuluu myös ulkopuolelle ulottuvat prosessit, joita ovat mm. kausiveroilmoitus, työnantajasuoritukset, ennakonpidätykset ja sosiaaliturvamaksut.

2.2.1 Työsuhteen tunnusmerkit

Työsuhteen ehdoista määrätään monin eri säädöksin ja säännöin. Ne määräytyvät hierarkkisesti eli alempi säännöstö tai ohjeistus ei voi kumota ylempänä mainittua:

- lainsäädäntö
- työehtosopimus (TES)
- työsopimus
- työsäännöt (YTL) ja muut vastaavat sopimukset
- työpaikalla syntynyt käytäntö
- työnantajan käskyt

Työsuhteen puitteet määritellään lainsäädännössä. Lain säännökset voivat olla pakottavia, puolipakottavia tai tahdonvaltaisia (Kouhia-Kuusisto ym. 2017, 12–13). Pakottavia säännöksiä on noudatettava sellaisina kuin ne on laissa määrätty. Pakottavia säännöksiä ovat mm. työsopimuslain syrjintäkielto tai kielto irtisanoa työntekijä raskauden vuoksi. Puolipakottava säännös mahdollistaa poikkeamisen pakottavista säännöksistä työntekijän ehtoja heikentäen. Puolipakottavaa säännöstä voidaan soveltaa esimerkiksi sairasan palkasta sekä palkanmaksuajasta ja -kaudesta sopimisesta. Tahdonvaltaisia säännöksiä voidaan muuttaa asianosaisten, työnantajan ja työntekijän, keskinäisillä sopimuksilla. Näitä ovat esimerkiksi vuosilomapäivien sijoittamisesta lomakauden ulkopuolelle.

Työsopimuslain (L 26.1.2001/55.) mukaan työsuhteen tunnusmerkit ovat (Kouhia-Kuusisto ym. 2017,17):

- työsuhde perustuu työntekijän ja työnantajan väliseen sopimukseen

- siinä on aina kysymys työn tekemisestä
- työtä tehdään henkilökohtaisesti työnantajan lukuun, jolloin työn tulokset tulevat työnantajan käytettäväksi
- työntekijä tekee työtä työnantajan johdon ja valvonnan alaisuudessa ja sitoutuu noudattamaan työnantajan antamia ohjeita
- työntekijä tekee työtä palkkaa tai muuta vastiketta vastaan ja saa korvauksen rahana tai luontaisena.

2.2.2 Maksettava palkka

Palkka voi olla aikapalkka, kuten tunti- tai kuukausipalkka, tai suorituspalkka, kuten urakka- tai provisiopalkka. Palkka voi olla myös näiden yhdistelmä. Palkan osana voi olla myös erilaisia luontoisetuja, kuten auto-, asunto-, puhelin- tai ravintoetu. (Mattinen, Orlando & Parnila 2017, 20.)

Mattinen ym. (2017, 20) mainitsevat kirjassaan myös että lainsäädännössä ei ole säännöstä vähimmäispalkasta, vaan työntekijälle on maksettava vähintään tavanomainen ja kohtuullinen palkka. Työehtosopimuksissa on määräyksiä vähimmäispalkoista.

Viikko- ja kuukausipalkka on maksettava kerran kuukaudessa ja tuntipalkka vähintään kahdesti kuukaudessa. Palkka on maksettava työntekijän ilmoittamalle pankkitilille. Palkka on maksettava tai sen on oltava nostettavissa palkan eräätymispäivänä. Vain poikkeustapauksissa pakottavasta syystä palkka voidaan maksaa käteisellä. (Mattinen ym. 2017, 21.)

2.2.3 Ennakonpidätyksen perintä

Työnantaja on aina velvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen työntekijälle maksettavasta tulosta, jollei tulo ole erikseen verovapaaksi määriteltä. Ennakonpidätys vähennetään työntekijälle maksettavasta palkasta ja tilitetään verottajalle. (Mattinen ym. 2017, 29.)

Palkan maksajan velvollisuuksiin kuuluu ennakonpidätyksen toimittamisen lisäksi maksaa työnantajan sosiaaliturvamaksu sekä ottaa työntekijälle työeläke-, tapaturma-, työttömyys- ja ryhmähenkivakuutus. Lisäksi työnantajan tulee antaa veroilmoitus työnantajasuorituksista ja vuosi-ilmoitus sekä ilmoittautua Verohallinnon työnantajarekisteriin, mikäli palkkojen maksu on säännöllistä. (Mattinen ym. 2017,29)

Yritys on säännöllisesti palkkaa maksava työnantaja, jos se maksaa vakituisesti palkkaa kahdelle tai useammalle palkansaajalle tai jos se maksaa palkkaa samanaikaisesti vähintään kuudelle palkansaajalle, vaikka heidän työsuhteensa ovat tilapäisiä ja tarkoitettu lyhytaikaiseksi (Mattinen ym. 2017, 29).

Mattinen ym. (2017, 30) mainitsevat, että työntekijä on velvollinen toimittamaan verokortin suorituksen maksajalle. Mikäli työntekijä ei toimita verokorttia, toimitetaan vero 60 prosentin mukaan.

Palkanmaksuajankohta määrää ennakonpidätyksen ajankohdan, verojen tilityspäivän valtiolle, oma-aloitteisten verojen veroilmoituksen viimeisen jättöpäivän sekä sen vuoden, jonka palkkatuloksi suoritus palkansaajalle kertyy (Kouhia-Kuusisto ym. 2017, 47).

Edelleen Kouhia-Kuusisto ym. (2017, 47) kirjoittavat, että palkkakausien ennakonpidätykset maksetaan Verohallinnolle viimeistään palkanmaksuajankohtaa seuraavan kuukauden 12. päivään mennessä. 1.1.2017 alkaen työnantajan on pitänyt ilmoittaa maksamansa työnantajasuoritukset sähköisesti OmaVero-palvelussa. Paperilomakkeella ilmoittaminen on sallittua vain erityisestä syystä. Satunnaisesti palkkaa maksava työnantaja ilmoittaa suorituksen kalenterikuukausittain.

Kalenterivuoden päättyttyä 31. tammikuuta mennessä työnantajan tulee lisäksi toimittaa Verohallinnolle ainakin saajakohtainen vuosi-ilmoituksen yhteenveto ja erittely sekä tarvittaessa muun muassa ilmoitus rajoitetusti verovelvollisille maksetuista suorituksista. Vuodesta 2016 lähtien yli 5 työntekijää työllistävän työnantajan on annettava vuosi-ilmoitus sähköisesti. (Kouhia-Kuusisto ym. 2017, 50.)

2.2.4 Työntekijän ja työnantajan sosiaalivakuutusmaksut

Mattinen ym. (2017, 50) mainitsee kirjassaan myös että työnantajan velvollisuuksiin kuuluu ennakonpidätyksen toimittamisen lisäksi maksaa työnantajan sairausvakuutusmaksua ja vakuuttaa työntekijänsä. Osan vakuutusmaksuista työntekijä maksaa itse. Tämän työntekijän osan työnantaja veloittaa työntekijän palkasta ja tilittää edelleen.

Työnantaja on velvollinen maksamaan seuraavia maksuja työntekijöille maksamistaan palkoista:

1. Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Työnantajan sairausvakuutusmaksua maksetaan jokaisesta 16–67-vuotiaista työntekijästä, joka on sairausvakuutuslain mukaan Suomessa vakuutettu (Mattinen ym. 2017, 50). Sairausvakuutusmaksu tilitetään palkanmaksupäivästä seuraavan kuukauden 12. päivä ennakonpidätyksen yhteydessä verottajalle samanaikaisesti ennakonpidätyksen kanssa. Palkanmaksuhetki ratkaisee sairausvakuutusmaksun tilityskuukauden, ansaitsemisajankohdalla ei ole vaikutusta.

Työnantajan tulee antaa verottajalle veroilmoitus työnantajasuorituksista, jossa ilmoitetaan työnantajan sairausvakuutusmaksu (Mattinen ym. 2017, 51). Vuonna 2018 työnantajan sairausvakuutusmaksu oli 0,86 prosenttia (Sairausvakuutusmaksut 2018).

2. Eläkemaksu

Lakisääteisiä työeläkemaksuja maksavat kaikki työnantajat. Eläkemaksujen prosentit vaihtelevat eläkelajeittain.

Työntekijä on vakuutettava jonkun seuraavan eläkelajin mukaan:

- TyEL työntekijän eläkelaki (L 19.5.2006/395.)
- MEL merimieseläkelaki (L 22.12.2006/1290.)
- KUEL kunnallinen eläkelaki (L 29.1.2016/81.)
- YEL yrittäjän eläkelaki (L 22.12.2006/1272.)

- MYEL maatalousyrittäjän eläkelaki (L 22.12.2006/1280.)
- Vael valtion eläkelaki (L 29.1.2016/81.)
- KiEL evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (L 29.1.2016/81.)

Työnantaja ottaa vakuutuksen työntekijälleen heti työsuhteen alettua. Työeläkemaksua maksetaan kaikista 17–67-vuotiaista työntekijöistä ja TyEL perusprosentti oli vuonna 2018 25,30 %. Työntekijän maksuosuus oli vuonna 2018 17–52-vuotiailla 6,35 %, 53–62-vuotiailla 7,85 % ja yli 62-vuotiailla 6,35 %. (TyEL maksuprosentit 2018.)

Työnantaja voi valita eri ilmoitus- ja maksuvaihtoehtoja. Ilmoitukset ja maksut voi hoitaa kuukausittain todellisten maksettujen palkkojen mukaan tai työnantaja voi arvioida vuoden palkkasumman ja maksaa arvion mukaan laskutettuja eläkemaksuja vakuutusyhtiölle. Seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä työnantaja lähettää vakuutusyhtiölle vuosi-ilmoituksen, jonka mukaan vakuutusyhtiö joko palauttaa liikaa maksettua eläkemaksua tai laskuttaa liian vähän maksettua eläkemaksua. (Mattinen ym. 2017, 52.)

3. Tapaturmavakuutusmaksu

Tapaturmavakuutusmaksun tarkoitus on korvata työntekijän työssä aiheutuneet tapaturmat sekä eräät erikseen määrätyt vammat ja ammattitaudit. Tapaturmavakuutus on voimassa myös työstä johtuvissa olosuhteissa työpaikalla tai siihen kuuluvalla alueella, työmatkalla Suomessa ja ulkomailla sekä työnantajan asioissa ollessa. (Mattinen ym. 2017, 57.)

Työnantajan on otettava tapaturmavakuutus työntekijöilleen ennen työn alkamista. Vakuutus on otettava, jos työnantajan maksamaksi sovitut palkat ylittävät kalenterivuodessa 1 200 euroa. (Mattinen ym. 2017, 58.)

Tapaturmavakuutusmaksu vaihtelee ammattiryhmittäin 0,1:n ja 7,0 prosentin välillä (Lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut 2018). Tapaturmavakuutusta varten arvioidaan vakuutusyhtiölle yrityksen vuoden palkkasumma, jonka mukaan vakuutusyhtiö lähettää laskut. Vakuutusyhtiölle lähetetään seuraavan vuoden tammi- tai helmikuun loppuun mennessä vuosi-ilmoitus. Vakuutusyhtiö palauttaa tai laskuttaa

arvion ja toteutuneen palkkasumman mukaan lasketun tapaturmavakuutuksen erotuksen. (Mattinen ym. 2017, 58.)

4. Ryhmähenkivakuutus

Työntekijän ryhmähenkivakuutus on työnantajan ottama henkivakuutus työntekijöilleen. Vakuutustapahtumana on ainoastaan työntekijän kuolema. Vakuutusturvan suuruus riippuu kuolleen työntekijän iästä ja huollettavien lasten lukumäärästä. (Mattinen ym. 2017, 59.)

Vakuutettuina ovat muutamien poikkeuksin kaikki työeläkelakien alaisessa työssä olevat työntekijät. Vakuutus on voimassa sekä työ- että vapaa-aikana. (Mattinen ym. 2017, 59.)

Ryhmähenkivakuutusmaksu on tapaturmavakuutuksen ns. liitännäisvakuutus ja se suoritetaan vakuutusyhtiölle yhdessä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kanssa. Maksu oli vuonna 2018 0,06 prosenttia (Lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut 2018). Ryhmähenkivakuutus laskutetaan ja tasataan yhdessä tapaturmavakuutuksen kanssa. Tapaturmavakuutusilmoitus toimii samalla ryhmähenkivakuutuksen vuosi-ilmoituksena. (Mattinen ym. 2017, 60.)

5. Työttömyysvakuutusmaksu

Työttömyysvakuutusmaksu ilmoitetaan ja maksetaan Työllisyysrahastoon (aiemmin Työttömyysvakuutusrahasto). Työttömyysvakuutusmaksuilla on tarkoitus rahoittaa työttömyysturva, kuten työttömyyspäivärahat, työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus, koulutuspäiväraha, työttömien ja aikuiskoulutustukea saavien työeläkevakuutusmaksut sekä osaltaan vuorottelukorvauksen aiheuttamia menoja. (Mattinen ym. 2017, 60.)

Työttömyysvakuutusmaksu muodostuu kahdesta osasta: työnantajan työttömyysvakuutusmaksusta ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta. Työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuus on sidottu tapaturmavakuutusmaksuvelvollisuuteen. Eli jos työnantaja maksaa kalenterivuoden aikana työntekijöilleen palkkaa yhteensä yli 1 200 euroa. (Mattinen ym. 2017, 60.)

Työllisyysrahasto perii työnantajalta vakuutusvuoden aikana työttömyysvakuutusmaksun työnantajan ennakolta arvioiman palkkasumman mukaan. Lopullinen maksu määrätään vakuutusvuoden päättymisen jälkeen, työnantajan tekemän vuosi-ilmoituksen perusteella. (Mattinen ym. 2017, 60.)

Vuonna 2018 keskimääräinen työnantajamaksu oli 2,4 prosenttia palkkasummasta ja palkansaajamaksu oli 1,9 prosenttia (Lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut 2018).

6. Sairausvakuutuksen päivärahamaksu ja sairaanhoitomaksu

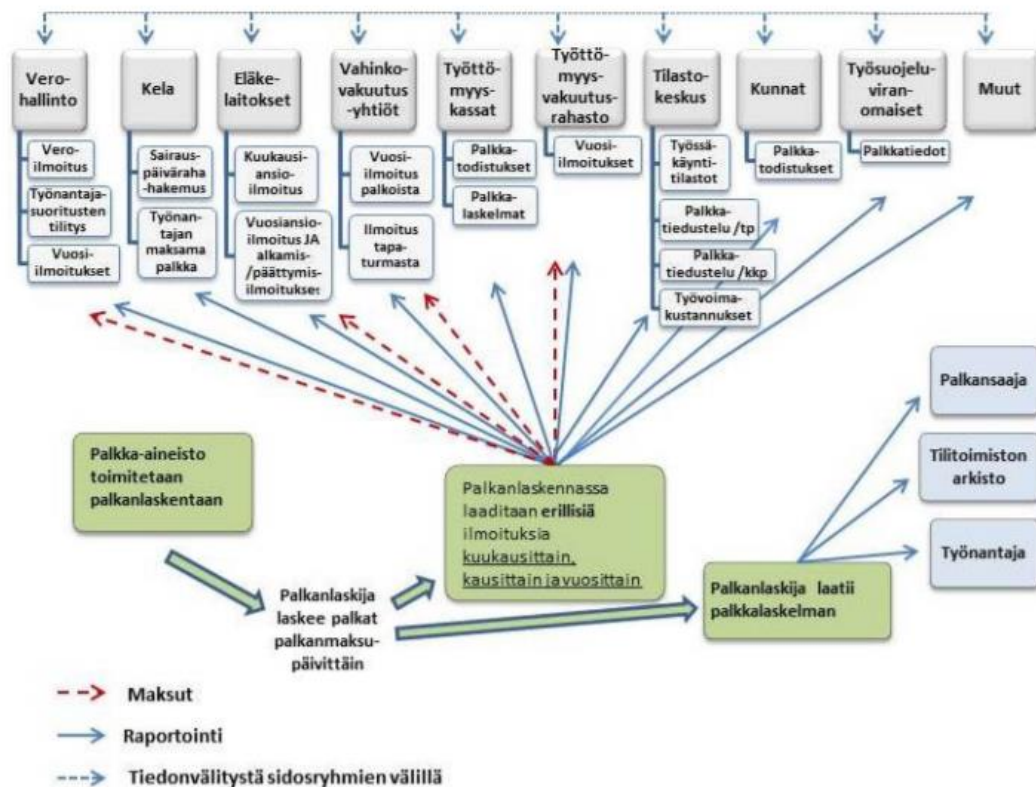
Palkansaajan sairausvakuutusmaksu on jaettu sairaanhoitomaksuun ja päivärahamaksuun. Sairaanhoitomaksua peritään kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon perusteella ja päivärahamaksua peritään ennakonpidätyksen alaisesta palkka- ja työtulosta. Maksut on laskettu työntekijän ennakonpidätysprosenttiin eli niitä ei peritä erikseen. (Mattinen ym. 2017, 62.)

Päivärahamaksu peritään työtuloista, joiden perusteella vakuutettu on yleensä oikeutettu sairausvakuutuksen päivärahaetuuksiin. Eläke- ja etuustuloista ei peritä päivärahamaksua. (Mattinen ym. 2017, 62.)

Vuonna 2018 päivärahamaksun määrä oli 1,53 prosenttia työtuloista (Lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut 2018). Päivärahamaksu on työntekijälle verovähennyskelpoinen meno, jonka saa vähentää verotuksessa. Verottaja tekee vähennyksen työnantajalta saaman tiedon perusteella automaattisesti. (Mattinen ym. 2017, 62.)

2.3 Palkkojen vuosi-ilmoitukset

Työnantajan velvollisuuksiin kuuluu vuosi-ilmoitusten antaminen Verohallintoon, eläkevakuutusyhtiöön, tapaturmavakuutusyhtiöön sekä työllisyysrahastoon (kuva 3). Pääosin vuosi-ilmoitukset tulee lähettää tammikuun loppuun mennessä. (Mattinen ym. 2017, 69.)

Kuva 3. Palkanlaskentaan liittyvä ilmoittaminen (HE 134/2017).

2.3.1 Verottajan vuosi-ilmoitus

Verottajan vuosi-ilmoituksen on oltava Verohallinnossa viimeistään 31.1. Ilmoitus on annettava sähköisesti, jos työnantaja on työllistänyt kalenterivuoden aikana yli 5 työntekijää. (Mattinen ym. 2017, 69.)

Vuosi-ilmoituksella annetaan maksajakohtaiset tiedot koko kalenterivuoden ajalta. Vuosi-ilmoituksella ilmoitetaan kaikki kalenterivuoden aikana maksetut palkat. Vuosi-ilmoituksella ilmoitetaan pääsääntöisesti kaikki työntekijälle maksetut suoritukset ja niistä tehdyt vähennykset. (Mattinen ym. 2017, 69.)

Vuosi-ilmoitusten antamisvelvollisuus määritellään Verotusmenettelystä annetun lain 3. luvussa (L 18.12.1995/1558.). Laiminlyöntimaksu määrätään täysin sadoin euroin eli pienin maksu on 100 euroa ja enimmillään se voi olla 2 000 euroa, jos

- ilmoitus on annettu myöhässä ilman pätevää syytä,

- tiedoissa on vähäinen puutteellisuus, eikä kehotusta tiedon korjaamiseen ole noudatettu tai
- tiedot on annettu muulla tavalla kuin Verohallinto on määrännyt eikä asiaa ole korjattu kehotuksesta huolimatta.

Jos ilmoitus on annettu olennaisesti puutteellisena tai virheellisenä tai tiedot on lähetetty vasta kehotuksen jälkeen, voi laiminlyöntimaksu olla enintään 5 000 euroa. Jos ilmoitusta ei anneta lainkaan tai ilmoitus on annettu tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta olennaisesti väärin tiedoin, voi laiminlyöntimaksu olla jopa 15 000 euroa. (Mattinen ym. 2017, 70.)

2.3.2 Eläkevakuutuksen vuosi-ilmoitus

Mikäli työnantaja on valinnut eläkevakuutuksen ilmoitustavaksi vuosi-ilmoittamisen, tulee vuosi-ilmoitus lähettää viimeistään 31.1. Eläkevakuutuksen vuosi-ilmoituksella ilmoitetaan työntekijän nimi ja henkilötunnus sekä TyEL-ansiot kyseisen vuoden aikana. Vuoden aikana alkaneista työsuhteista ilmoitetaan myös työsuhteen alkamispäivä ja päättyneistä työsuhteista työsuhteen päättymispäivä. (Mattinen ym. 2017, 71.)

2.3.3 Tapaturma-, ryhmähenkivakuutus- ja työttömyysvakuutuksen vuosi-ilmoitus

Tapaturmavakuutusyhtiö lähettää erillisen lomakkeen, jolla ilmoitetaan tapaturmavakuutuksen alaiset palkat sekä yhtiön omistussuhteet. Ilmoituksen palautusaika on joko 31.1. tai 28.2. Myös työllisyysrahasto lähettää erillisen lomakkeen, joka palautetaan 31.1. mennessä. (Mattinen ym. 2017, 71.)

2.4 Yhteenveto

Edellisen luvun perusteella voidaan todeta, että palkanlaskennan prosessit ovat hyvin tarkasti määriteltyjä. Palkkaa maksavan työnantajan monet velvollisuudet on

kirjoitettu lakeihin ja työehtosopimuksiin. Viranomaisille tulee ilmoittaa maksetuista palkoista tietoja sekä kuukausittain että vuosittain. Vuosittainen raportointi on keskittynyt lähinnä tammikuulle, jolloin kiire ja työkuorma on jakautunut epätasaisesti. Lisäksi palkanlaskennasta joudutaan tekemään monenlaisia selvityksiä, raportteja sekä palkkatodistuksia muille yhteistyötahoille. Palkanlaskennan työt siis koostuvat sekä sisäisestä raportoinnista taloushallintoon sekä ulkoisesta raportoinnista viranomaisille.

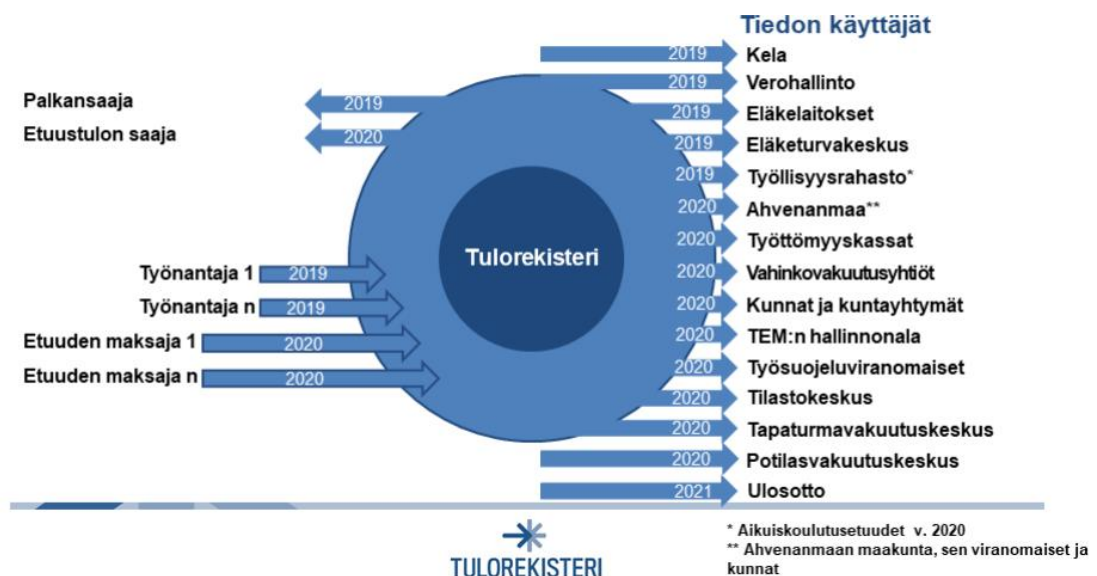

3 TULOREKISTERIN TUOMAT MUUTOKSET PALKANLASKENNAN PROSESSEIHIN

Kansallisen tulorekisterin käyttö perustuu lakiin tulotietojärjestelmästä (L 12.1.2018/53). Tulorekisteri on kansallinen sähköinen tietokanta (KATRE). Se kattaa palkka-, eläke- ja etuustiedot yksilötasolla. Yritykset ilmoittavat tiedot ansiotuloista tulorekisteriin reaaliaikaisesti ja maksukohtaisesti. Tässä luvussa tarkastellaan tulorekisteriä ja sen toiminnallisuutta sekä ilmoittamiseen liittyviä pakollisia tietoja.

3.1 Yleisesti tulorekisteristä

Ensimmäisessä vaiheessa eli tammikuusta 2019 lähtien tulorekisteriin ilmoitetaan tiedot palkoista ja ansiotuloista, tammikuusta 2020 alkaen ilmoitetaan myös eläke- ja etuustiedot (kuva 4).

Kuva 4. Tulorekisterin tiedon käyttäjät (Tietoa tulorekisteristä 2018).

Keskitetty, reaaliaikaisiin tietoihin perustuva järjestelmä tehostaa myös viranomaisten tiedonvaihtoa keskenään, nopeuttaa päätöstentekoa ja parantaa päätösten oikeellisuutta. Tulorekisterin käyttöönotto on mukana myös harmaan talouden

ja talousrikollisuuden torjunnan vuosia 2016 - 2020 koskevan toimenpideohjelman 20 hankkeen listalla. Erityisesti tulorekisterin tietojen reaaliaikaisuudella on merkitystä. (Eduskunta 2017.)

Tulorekisteri on jo käytössä Tanskassa, Norjassa, Ruotsissa, Englannissa ja Virossa. ”Kokemukset maailmalta ovat olleet hyviä”, sanoo tulorekisteriyksikön johtaja Terhi Holmström (Koho, S. 2.11.2018). Suomen tulorekisterihanke on laajimpia tiedossa olevia. Englannissa, Norjassa ja Virossa on reaaliaikaisia järjestelmiä käytössä, mutta niiden käyttäjäorganisaatiot eivät ole yhtä laajoja kuin Suomessa (Korhonen 2017). Ruotsissakin on kehitys menossa vuosi-ilmoituksista kohti reaaliaikaista tulotietojen keräämistä.

Global Payroll Associationin sivuille blogia kirjoittava toimittaja Emma Woollacott (27.4.2018) kirjoittaa, että tulorekisteri tuoma muutos vaikuttaa myös itse palkan-saajiin, koska veroprosenttien odotetaan kohdistuvan tarkemmin ansaittuihin tuloihin ja näin suuret veronpalautukset ja veromätkyt jäävät tulevaisuudessa historiaan.

3.2 Ilmoitettavat rahapalkat

Tulorekisteriin annettava palkkatietoilmoitus korvaa tiedon käyttäjille aikaisemmin annetut useat eri ilmoitukset. Palkka on palvelussuhteessa (työ- tai virkasuhteessa) työstä maksettava vastike. Maksetut palkat on ilmoitettava tulorekisteriin viimeistään viidentenä kalenteripäivänä maksupäivän jälkeen (kuva 5). Suorituksen maksupäivänä pidetään sitä päivää, jolloin suoritus on saajan käytettävissä eli ns. palkkapäivä. Maksupäivän jälkeiseen viiden kalenteripäivän laskemiseen otetaan mukaan lauantai, sunnuntai tai muu pyhäpäivä, mutta jos ilmoituksen määräpäivä on joku edellä mainituista päivistä, tiedot voi ilmoittaa seuraavana maksupäivänä. (Palkkatiedot 2018.)

Kuva 5. Maksuajankohta (Palkkatiedot 2018).

Maksetut rahapalkat ilmoitetaan joko yhteissummana tai eritellysti. Ilmoittaja voi valita, kumpaa tapaa hän ilmoituksella käyttää. Suorituksen maksajan pitää ilmoittaa rahapalkat vähintään yhteissummana (ns. ilmoitustapa 1). Tämä on rahapalkkojen ilmoittamisen minimitaso. Halutessaan maksaja voi eritellä maksamansa rahapalkat tarkemmin täydentävillä tulolajeilla (ns. ilmoitustapa 2), jolloin rahapalkkojen yhteissummaa ei tarvitse ilmoittaa. (Palkkatiedot 2018.)

Palkat ja muut suoritukset ilmoitetaan tulolajien avulla. Jokaisella tulolajilla on oma koodiarvonsa (liite 2). Palkkatietoilmoituksella käytössä olevat tulolajit on ryhmitelty seuraavasti:

- 100-sarjan tulolajit – maksetut rahapalkat yhteissummana
  - rahapalkkojen ilmoittamisen suppeampi tarkkuustaso, ns. ilmoitustapa 1
  - tieto vastaa Verohallinnon vuosi-ilmoituksen nykyisiä suorituslajeja päätoimen palkat ja sivutoimen palkat
- 200-sarjan tulolajit – maksetut rahapalkat eriteltyinä
  - rahapalkkojen ilmoittamisen laajempi tarkkuustaso, ns. ilmoitustapa 2
  - tulolajit ovat tulorekisterissä sillä erittelyn tarkkuudella, jolla tiedon käyttäjät tai osa tiedon käyttäjistä tarvitsee tietoa
  - kun tiedot ilmoitetaan täydentävillä tulolajeilla, kaikki tulorekisterin tietoja käyttävät tahot voivat hyödyntää tietoja toiminnassaan
- 300-sarjat tulolajit – erikseen ilmoitettavat tulolajit
  - tulot eivät sisälly 100-sarjat tulolajeihin
  - tällaisia tulotietoja ovat esimerkiksi luontoisedut, kustannusten korvaukset ja käyttökorvaukset, työsuhdeoptiot, omaishoitajan ja perhehoitajan palkkiot sekä yksityisen hoidon tuki
- 400-sarjan tulolajit – tuloista vähennettävät erät
  - kaikki palkasta vähennettävät erät ja maksut, ennakonpidätys, työntekijän työeläkevakuutusmaksu, työntekijän työttömyysvakuutusmaksu, netto-palkka, ulosmittaus

Maksaja valitsee vain yhden ilmoitustavan. Suositus on ilmoittaa maksetut palkat eritellysti, laajemmalla tarkkuustasolla. Näin tietoja pystytään hyödyntämään muun muassa etuuskäsittelyssä ja asiakasmaksujen määrittämisessä sekä tilastointiin. Ilmoitustapa voi kuitenkin vaihdella eri ilmoituksilla. (Palkkojen tulolajit 2018.)

3.3 Muut säännönmukaisesti annettavat tiedot

Palkkatietoilmoituksella on muitakin tietoja, jotka on annettava laissa säädettyjen edellytysten täytyessä. Näitä tietoja ovat yksilöinti- ja tunnistetiedot eli tiedot tulonsaajasta ja maksajasta sekä palkanmaksukausi ja -päivä. (Palkkatiedot 2018.)

Myös palvelussuhteen tiedot tulee ilmoittaa eli palkkauksen tyyppi, muoto, kesto, yksikköhinta, viikkotyöaika sekä ammattiluokka. Vakuuttamistiedoista on ilmoitettava eläke- ja työtapaturmavakuuttajien vakuutusnumerot. (Palkkatiedot 2018.)

Lisäksi jos on maksettu perusteettomasti etua tai on takaisinperintää, on niistä ilmoitettava määrä ja mihin palkkakauteen ja tulolajiin ne kohdistuvat (Palkkatiedot 2018).

3.4 Tietojen ilmoittamiskanavat

Tietoja voi ilmoittaa tulorekisteriin eri kanavia pitkin (Tulorekisterin ilmoittamisen kanavat 2018):

Tekninen rajapinta:

Teknisellä rajapinnalla tarkoitetaan eri palkanlaskentajärjestelmien välille rakennettavaa integraatiota. Esimerkiksi palkkahallinnon ja tulorekisterin välille rakennetaan sähköinen yhteys, jolloin tiedot siirtyvät näiden välillä.

Tietojen ilmoittajan ei tarvitse erikseen kirjautua palveluun ja tunnistautua henkilökohtaisesti sillä teknisen rajapinnan käytöstä on sovittu jo palvelua avattaessa. Näin ilmoittaminen nopeutuu ja siihen liittyvät työtehtävät helpottuvat. Tulorekisterin varmennepalvelusta muodostettu varmenne annetaan joko yritykselle tai sen puolesta asioivalle tilitoimistolle. Teknisen rajapinnan varmennetta käytettäessä ei tarvitse valtuuttaa jokaista työntekijää erikseen. (Tulorekisterin tekninen rajapinta 2018.)

Sähköisen asiointipalvelun latauspalvelu:

Sähköisessä asiointipalvelussa voi toimittaa tietoja tulorekisteriin kahdella tavalla: lataamalla tiedostoja tai syöttämällä yksittäisen ilmoituksen tiedot verkkolomakkeella.

Tulorekisterin sähköiseen asiointipalveluun kirjaudutaan julkishallinnon yhteisellä Suomi.fi -tunnistuksella. Palvelu mahdollistaa tietoturvallisen sähköisen tunnistautumisen vahvoilla tunnistusvälineillä (pankkitunnuksilla, mobiilivarmenteella, organisaatiokortilla ja varmennekortilla). Sähköisen asiointipalvelun käyttäjä voi toimittaa tulorekisteriin tietoja olemassa olevien käyttövaltuuksiensa mukaisesti.

Käyttäessään latauspalvelua tietojen ilmoittaja muodostaa ensin palkkatietoilmoituksia sisältävän aineiston omasta palkkajärjestelmästä. Tulorekisterin sähköiseen asiointipalveluun kirjautumisen jälkeen ilmoittaja siirtää aineiston tulorekisteriin latauspalvelun kautta. Latauspalveluun siirrettävän aineiston tulee olla XML-muotoinen. Käyttäjä saa latauspalvelusta aineiston käsittelypalautteen.

Tiedot voi antaa myös manuaalisesti verkkolomakkeella tulorekisterin sähköisessä asiointipalvelussa. Ilmoittajan pitää tunnistautua Suomi.fi -tunnistuksella. Sähköisen asionnin käyttäjä voi toimittaa tulorekisteriin tietoja olemassa olevien käyttövaltuuksiensa mukaisesti. (Tulorekisterin sähköinen asiointi 2018.)

Paperi:

Tiedot annetaan paperilomakkeella vain erityisestä syystä. Erityinen syy on esimerkiksi silloin, jos sähköinen ilmoittaminen on yksityishenkilölle, kuolinpesälle, satunnaiselle työnantajalle tai ulkomaalaiselle teknisen esteen vuoksi mahdotonta. Jos tietoja ei voida antaa sähköisesti, on käytettävä tulorekisterin julkaisemia lomakkeita. (Yritys tai organisaatio ilmoittaa paperilomakkeella tulorekisteriin 2018.)

Jos käytössä ei ole palkanlaskentajärjestelmää, on suositeltavaa tutustua esimerkiksi ilmaiseen Palkka.fi -palkanlaskentaohjelmaan, josta tiedot välittyvät suoraan tulorekisteriin. Näin tulorekisteriin ei tarvitse tehdä erillistä ilmoitusta. (Yritys tai organisaatio ilmoittaa paperilomakkeella tulorekisteriin 2018.)

3.5 Tietojen korjaaminen

Suorituksen maksaja on vastuussa tulorekisteriin tallennettavaksi antamistaan tietojen oikeellisuudesta ja oikaisemisesta (Tietojen korjaaminen tulorekisterissä 2018). Tulorekisterin tiedot korjataan korvaavalla menettelyllä. Tämä tarkoittaa sitä, että alkuperäistä ilmoitusta korjataan siten, että ilmoituksen kaikki tiedot ilmoitetaan uudelleen, ja ilmoituksella annetaan uusien ja muuttuneiden tietojen lisäksi alkuperäisessä ilmoituksessa oikein olleet tiedot.

Tulorekisteriin ilmoitettuja tietoja voidaan korjata ja ylläpitää niin kauan, kuin niitä tulorekisterissä säilytetään eli 10 vuotta tiedon tallentamisvuotta seuraavan vuoden alusta lukien. (Tietojen korjaaminen tulorekisterissä 2019.)

Suorituksen maksaja voi myös mitätöidä eli poistaa aiemmin antamansa ilmoituksen. Tietyissä tapauksissa tiedot pitää korjata siten, että maksaja mitätöi aikaisemman ilmoituksen ja antaa sen jälkeen uuden oikeilla tiedoilla. (Tietojen korjaaminen tulorekisterissä 2019.)

Suorituksen maksajan on korjattava antamansa virheellinen ilmoitus heti, kun virhe huomataan. (Tietojen korjaaminen tulorekisterissä 2019.)

Tieto perusteettomasta edusta on annettava ilman viivytystä ja viimeistään kuukauden kuluessa, kun perusteeton etu on havaittu. Perusteettomalla edulla tarkoitetaan aiheettomasti maksettua suoritusta tai etua, johon tulonsaaja ei ole oikeutettu. Jos seuraava palkka-ajo tapahtuu kuukauden sisällä perusteettoman edun havaitsemisesta, maksaja voi toimittaa tiedon perusteettomasta edusta tämän palkka-ajon yhteydessä. (Tietojen korjaaminen tulorekisterissä 2019.)

Takaisin maksetuista määristä annetaan tiedot viimeistään 5. kalenteripäivänä sen päivän jälkeen, jona on saatu tieto takaisin perityn määrän maksamisesta, sen maksajasta ja siitä mihin perusteettomaan etuun maksu liittyy. (Tietojen korjaaminen tulorekisterissä 2019.)

3.6 Tunnistautuminen

Tulorekisterin käyttö vaatii sähköisen tunnistautumisen. Tulorekisterin eri asiointikanaviin tunnistaudutaan eri tavoin. Asiointikanavia on kaksi:

- tekninen rajapinta
- sähköinen asiointipalvelu

Teknisen rajapinnan käyttäjät tunnistautuvat käyttämällä tulorekisterin varmennepalvelua. Ratkaisu pohjautuu digitaalisiin varmenteisiin (Public Key Infrastructure). Varmenne myönnetään organisaatiolle, joka toimittaa tietoja tulorekisteriin tai jolla on oikeus saada tietoja tulorekisteristä. Varmenne myönnetään joko yritykselle tai sen puolesta asioivalle tilitoimistolle. (Tunnistautuminen 2018.)

Tulorekisterin sähköiseen asiointipalveluun kirjaudutaan tulorekisteri.fi -sivuilta. Sähköisen asiointipalvelun käyttäjä voi tunnistautua pankkitunnuksilla, mobiilivarmenteella, varmennekortilla tai organisaatiokortilla. Ulkomaiset yritykset ja ulkomaisten yritysten ulkomaiset edustajat tunnistautuvat Katso-tunnisteella. (Tunnistautuminen 2018.)

3.7 Tulorekisterin seuraamusmaksu

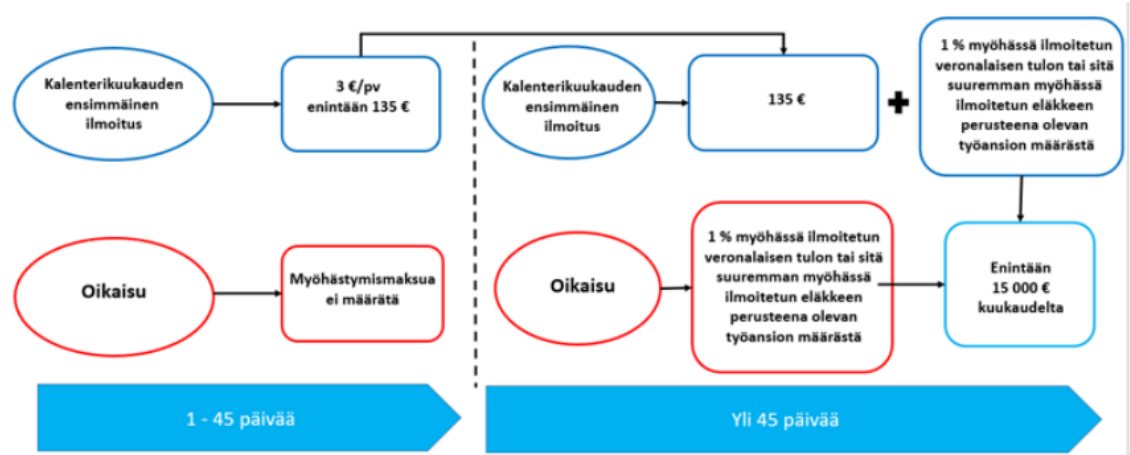
Tulorekisteriin ilmoitettavat tiedot tulee ilmoittaa ajallaan ja tietojen on myös tärkeä olla oikein. Jos ilmoittamisvelvollisuus laiminlyödään, määrätään seuraamusmaksuja. Näiden tavoitteena on edistää oikeiden tietojen ilmoittamista oikeaan aikaan. (Seuraamusmaksu 2018.)

Seuraamusmaksua määrätään vain niiden pakollisesti annettavien tietojen perusteella, joita työnantaja tai muu maksaja ilmoittaa tulorekisteriin myöhässä. Seuraamusmaksun määrää Verohallinto tulorekisteristä saatujen tietojen perusteella. (Seuraamusmaksu 2018.)

Vaikka tiedot on yleensä annettava viiden kalenteripäivän jälkeen maksupäivästä, seuraamusmaksua ei ole kytketty samaan määräaikaan. Verohallinto määrää seuraamusmaksun, jos pakollisesti annettavat tiedot maksetuista suorituksista ilmoite-

taan myöhemmin kuin maksupäivää seuraavan kalenterikuukauden kahdeksante-
na päivänä. Seuraamusmaksu muodostuu päiväkohtaisesta ja suorituksen määrän
perusteella määräytyvästä maksusta (kuva 6.):

Kuva 6. Myöhästymismaksun määräytyminen (Tulotietojen ilmoittaminen 2018).

Myöhässä ilmoitetun suorituksen tai veron määrä ei vaikuta päiväkohtaisen myöhästymismaksun määrään. Päiväkohtaista myöhästymismaksua määrätään kolme euroa jokaiselta myöhästymispäivältä siihen saakka, kunnes tiedot ilmoitetaan tulorekisteriin. Päivät, joilta myöhästymismaksu määrätään, lasketaan myöhästymismaksun määräpäivää seuraavasta päivästä ilmoituksen antamispäivään. Maksukuukaudelta ilmoitettavien suoritusten myöhässä antamisesta määrätään myös päiväkohtaista myöhästymismaksua enintään 45 päivän ajan eli enintään 135 euroa. (Seuraamusmaksu 2018.)

Jos maksukuukauden ensimmäinen ilmoitus myöhästyy enemmän kuin 45 päivää, myöhästymismaksun päiväkohtainen osa on 135 euroa. Tähän päiväkohtaiseen osaan lisätään 1 prosentti myöhässä ilmoitetun veronalaisen suorituksen määrästä tai sitä suuremman myöhässä ilmoitetun eläkkeen perusteena olevan työansion määrästä. (Seuraamusmaksu 2018.)

Jos tiedot on ilmoitettu tulorekisteriin määräajassa, voi maksukuukaudelta ilmoitettuja tietoja korjata tai täydentää 45 päivää määräpäivän jälkeen ilman seuraamusmaksuja. Jos maksukuukauden tietoja korjataan yli 45 päivää myöhemmin, myöhästymismaksua määrätään 1 prosentti myöhässä ilmoitetun veronalaisen

suorituksen tai eläkkeen perusteena olevan työansion määrästä sen mukaan, kumpi näistä on suurempi. (Seuraamusmaksu 2018.)

Myöhässä ilmoitetun suorituksen määrän perusteella määräytyvä myöhästymismaksu voi olla maksimissaan 15 000 euroa kalenterikuukaudelta. Enimmäismäärä täyttyy, jos veronalaista suoritusta tai eläkkeen perusteena olevaa työansioita ilmoitetaan kalenterikuukaudelta 1 500 000 euroa yli 45 päivää myöhässä. Kun päiväkohtainen myöhästymismaksu lasketaan määrän mukaan, niin se voi olla enintään 15 135 euroa. (Seuraamusmaksu 2018.)

Silloin kun tietoja ei ilmoiteta tulorekisteriin lainkaan tai tiedot ovat puutteelliset eikä maksaja oma-aloitteisesti korjaa laiminlyöntiä ennen verojen ja maksujen määräämistä, ei määrätä seuraamusmaksua. Tällaisessa tilanteessa mahdollisia muita maksuja ovat veronkorotus ja laiminlyöntimaksu. (Seuraamusmaksu 2018.)

Vuosi 2019 on siirtymäkausi, jolloin seuraamusmaksua ei pääsääntöisesti määrätä. Tiedon käyttäjät määräävät kuitenkin seuraamusmaksuja, jos työnantajavelvoitteet on jätetty hoitamatta. Jos ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönti osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta, voidaan vuoden 2019 siirtymäajalla määrätä seuraamusmaksuja. (Seuraamusmaksu 2018.)

3.8 Työnantajan erillisilmoitus

Työnantaja ilmoittaa erillisilmoituksella tiedot, jotka eivät kohdistu yksittäiseen palkansaajaan. Tällaisia tietoja ovat työnantajan sairausvakuutusmaksu ja siitä tehtävien vähennysten määrät ja Ei palkanmaksua -tieto. Työnantajan on annettava jokaiselta kohdekuukaudelta vain yksi työnantajan erillisilmoitus. Työnantajan erillisilmoitus annetaan joka kuukausi, viimeistään palkanmaksua seuraavan kuukauden viidentenä päivänä. (Työnantajan erillisilmoitus 2018.)

3.9 Kansainväliset tilanteet

Kansainvälisissä työskentelytilanteissa maksetut palkat pitää ilmoittaa tulorekisteriin aina, jos maksajalla on velvollisuus antaa tietoja jollekin tulorekisterin tietoja käyttävälle viranomaiselle (Kansainväliset tilanteet 2018).

Tiedot ilmoitetaan tulorekisteriin aina euroissa. Jos suoritus on maksettu jonakin muuna valuuttana, se on muunnettava euroiksi käyttäen EKP:n viitekurssia, joka on voimassa maksupäivänä. (Kansainväliset tilanteet 2018.)

Sekä yleisesti että rajoitetusti verovelvolliselle palkansaajalle maksetut tulot ilmoitetaan palkkatietoilmoituksella. Ilmoittamisessa käytetään samoja tulolajeja, mutta rajoitetusti verovelvollisen tulonsaajan tietoihin merkitään, että kyse on rajoitetusti verovelvollisesta. (Kansainväliset tilanteet 2018.)

Tulorekisteriin palkkatietoilmoituksella ilmoitettavat tiedot voivat olla joko pakollisia tietoja tai täydentäviä tietoja.

- pakollinen tieto on esimerkiksi tieto siitä, onko tulonsaaja rajoitetusti verovelvollinen tai soveltuuko palkkatuloon kuuden kuukauden sääntö.
- täydentäviä tietoja ovat esimerkiksi ulkomaille maksettu vero, sosiaaliturvaa koskeva todistus tai tulonsaajan työskentelyjaksot Suomessa silloin, kun ei ole kyse vuokratyöntekijästä.

Palkkatietoilmoituksella ilmoitetaan myös ulkomaan työskentelyyn liittyviä lisätietoja, kuten NT1-tiedot (ennakonpidätys toimitetaan Suomeen, kun työ tehdään muussa Pohjoismaassa), NT2-tiedot (ennakonpidätystä ei toimiteta Suomeen) sekä tiedot oleskelujaksoista Suomessa. (Kansainväliset tilanteet 2018.)

3.10 Tulorekisteri tiedon käyttäjille

Tulorekisterin tietoja käyttävät ne, joilla on siihen lain perusteella oikeus (Tulorekisteri tiedon käyttäjille 2018). Tietoja saa käyttää vain siinä laajuudessa, kuin laki määrittelee.

Tulorekisteri automatisoi tulorekisterin tiedon käyttäjien prosesseja. Se myös mahdollistaa reaaliaikaisen valvonnan sekä yksinkertaistaa asiointia muiden tiedon käyttäjien kanssa. (Tulorekisteri tiedon käyttäjille 2018.)

Tulorekisteri tarjoaa ajantasaisen tietovarannon palkka-, etuus- ja eläketiedoista tiedon käyttäjien omia päätöksentekoprosesseja varten. Viranomaiset ja muut tiedon käyttäjät saavat tulorekisteristä vain sen tiedon, mihin ovat oikeutettuja ja mitä tarvitsevat toiminnassaan. Tulorekisteri ei luo mitään uusia oikeuksia saada tietoja. (Tulorekisteri tiedon käyttäjille 2018.)

Tulorekisterin avulla puutteet ilmoitusten antamisessa on mahdollista todeta hyvin pian palkanmaksun jälkeen. Tietoja ei ole enää mahdollista jatkossa ilmoittaa vain jollekin viranomaiselle, koska saman ilmoituksen tietoja hyödyntävät kaikki tulorekisterin tiedon käyttäjät. (Tulorekisteri tiedon käyttäjille 2018.)

Tulorekisteriin annetut tiedot säilytetään tulotietojärjestelmässä 10 vuoden ajan, mikä vastaa sitä aikaa, jonka työnantajat ovat velvollisia säilyttämään palkka- ja muun kirjanpitoinsa. Tietojen ilmoittaminen ja niiden hyödyntäminen on maksutonta. (Tulorekisteri tiedon käyttäjille 2018.)

3.11 Tietojen käsittely ja tietosuoja

Tulorekisteriyksikkö ylläpitää tulotietojärjestelmää sekä vastaa sen toimivuudesta ja tietoturvallisuudesta yhdessä Verohallinnon kanssa. Tulotietojärjestelmä muodostuu lakisääteisen ilmoittamis- ja tiedonantovelvollisuuden sekä tiedonsaantioikeuden nojalla annettavia tietoja sisältävästä tulorekisteristä sekä tietojen oikeellisuutta palvelevasta yksilöinti- ja yhteystietoja sisältävästä rekisteristä. (Tietojen käsittely ja tietosuoja 2018.)

Tulorekisterissä on huomioitu tietoturva ja tietosuoja määrittelyvaiheesta lähtien (Tietoturva 2018). Tulorekisteri on toteutettu Security by Design -ajatuksella, jolloin turvallisuus on huomioitu jokaisessa kehitysvaiheessa. Digia on solminut Verohallinnon kanssa 15 vuoden puitesopimuksen, joka kattaa myös tulorekisterin ylläpidon ja jatkokehityksen (Talouselämä 2018).

Tulorekisteriyksikkö saa tulorekisteriin talletettavat tulotiedot työnantajilta ja muilta suoritusmaksajilta sekä tietojen oikeellisuutta palvelevat yksilöinti- ja yhteystiedot väestötietojärjestelmästä ja yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä. (Tietojen käsittely ja tietosuojat 2018.)

Verohallinto on valtion viranomaisena velvoitettu noudattamaan hyvää tiedonkäsittelytapaa, tietoturvallisuudesta valtionhallinnossa annetun asetuksen mukaista korotettua tietoturvasoaa sekä rekisterinpitäjänä yleisen tietosuojasetuksen 32 artiklan mukaisia suojaustoimenpiteitä. Verohallinnon tietojärjestelmien turvallisuus on auditoitu. (Tietojen käsittely ja tietosuojat 2018.)

3.12 Raportointi

Tulorekisteriin ilmoitetuista tiedoista voi tilata raportteja (Tulorekisterin tiedoista voi tilata raportteja 2019). Raportin voi tilata vain niistä ilmoituksista ja tiedoista, joihin tilaajalla on valtuudet.

Raportteja on kahdenlaisia eli maksajan palkkatietojen yhteenveto sekä ilmoituksissa havaittujen virheiden yhteenveto. Ensimmäisellä raportilla näytetään maksajan toimittamien palkkatietoilmoitusten ja työnantajan erillisilmoitusten summätiedot. Raportti on tarkoitettu tietojen täsmäytystä ja tarkistamista varten. Jälkimmäisellä raportilla näytetään yhteenvedot maksajan toimittamilla ilmoituksilla havaituista virheistä. Tämä raportti on tarkoitettu maksajille ilmoittamisen virheiden seurantaan varten. (Tulorekisterin tiedoista voi tilata raportteja 2019.)

Raporttitilauksia voi tehdä kaikissa tulorekisterin asiointikanavissa: sähköisessä asiointipalvelussa, latauspalvelussa ja teknisen rajapinnan kautta. Tilatut raportit toimitetaan pdf-muodossa tulorekisterin asiointipalveluun. (Tulorekisterin tiedoista voi tilata raportteja 2019.)

3.13 Tulorekisteri laajenee vuonna 2020

Tasavallan presidentti on vahvistanut lain tulotietojärjestelmän muuttamisesta eläkkeitä ja etuuksia koskevilta osin (HE 244/2018.) ja laki astui voimaan 15.2.2019 (L 12.1.2018/53.).

Sidosryhmien kanssa toteutettava eläke- ja etuustietojen toimittamisen ja jakelun testaus aloitetaan vaiheittain 27.3.2019 alkaen ja 1.1.2020 alkaen eläke- ja etuustiedot ilmoitetaan myös tulorekisteriin. Tulorekisterihanke päättyy maaliskuussa 2020. (Lehdistötiedotteet 2019 b.)

3.14 Yhteenveto

Kuten yllä on kerrottu, niin tulorekisterin ensimmäisessä vaiheessa ilmoitetaan ansiotiedot ja toisessa vaiheessa myös etuudet ja eläkkeet tulevat mukaan. Tulorekisteriin annettavat tiedot, tietojen toimitustapa, oikeudet ja mahdollisesti tehtävät korjaukset on määritelty erittäin tarkasti ja annettu ilmoitusaikataulu on tehty todella tiukaksi. Annettavien tietojen tulisi yksinkertaistaa ja reaaliaikaistaa yritysten antamien palkkatietojen ilmoittamista, parantaa viranomaisten yhteistyötä sekä nopeuttaa ja helpottaa heidän päätöksen tekoa.

4 TULOREKISTERIN KÄYTTÖÖNOTTO

Opinnäytetyön kehittämistyö tehdään teräsyhtiö SSAB:n palkkatoimistoon. Kehittämistyö toteutettiin laadullisen tutkimuksen menetelmiä eli kyselyjä sekä osallistuvaa havainnointia käyttäen. Kehittämistyössä kerrotaan ensin valmistautumisesta tulorekisterin tuloon syksyllä 2018 sekä varsinaisesta tulorekisterin käyttöönotosta heti vuoden 2019 alussa.

Prosessissa ensin päivitetään palkanmaksujärjestelmä ajan tasalle, sen jälkeen päivitetään tulorekisterin vaatimat ohjelmamuutokset ja päivitetään tiedot taustalla oleviin tauluihin sekä rakennetaan yhteys tulorekisterin järjestelmiin. Kun kaikki nämä toimenpiteet on tehty, alkaa aineistojen muodostus ja siirron testaus.

4.1 SSAB:n esittely

SSAB AB on ruotsalainen teollisuuskonserni, joka on Pohjoismaiden suurin raaka-teräksen tuottaja (SSAB). SSAB:n historia ulottuu vuoteen 1878, jolloin Dormarvets Jernverk aloitti toimintansa. Vuonna 2014 SSAB osti suomalaisen Rautaruukki Oyj:n ja yritysten toiminnot yhdistettiin. SSAB toimii maailmanlaajuisesti 50 maassa ja sen omistajat ovat pohjoismaisia ja yhdysvaltalaisia. Yrityksen pääkonttori sijaitsee Tukholmassa ja nykyinen toimitusjohtaja on Martin Lindqvist.

Henkilöstöä SSAB:lla on maailmanlaajuisesti noin 14 300 ja liikevaihto vuonna 2018 oli noin 75 mrd. Ruotsin kruunua. SSAB:n osakkeet noteerataan Nasdag Tukholman pörssissä suurten yhtiöiden Large Cap -listalla sekä toissijaisesti Nasdag Helsingissä.

SSAB on maailmanlaajuisesti toimiva teräsyhtiö, jonka toimintaa ohjaavat läheiset suhteet asiakkaisiin. SSAB kehittää erikoislujia teräksiä ja tarjoaa palveluja, joilla saadaan aikaan suorituskykyisempiä ja kestävämpiä tuotteita (kuva 7).

Kuva 7. SSAB:n visio (SSAB).

SSAB on maailmanmarkkinoiden johtava tuottaja pitkälle kehitetyissä lujissa teräksissä, karkaistuissa ja päästetyissä teräksissä, nauha-, levy- ja putkituotteissa sekä rakentamisen ratkaisuisissa. SSAB:n Ruotsissa, Suomessa ja Yhdysvalloissa sijaitsevien tuotantolaitosten vuosittainen terästuotantokapasiteetti on noin 8,8 miljoonaa tonnia. (SSAB.)

SSAB:n suurimmat tehtaat Ruotsissa ovat Öxelosund 2200 työntekijää, Borlänge 2100 työntekijää ja Luulaja 1100 työntekijää. Suomessa suurimmat tehtaat ovat Raahen 2800 työntekijää ja Hämeenlinna 900 työntekijää. USA:ssa suurimmat tehtaat ovat Montpelier 500 työntekijää sekä Mobile 600 työntekijää. (SSAB.)

Organisaatio koostuu viidestä divisioonasta:

1. SSAB Special Steels – valmistaa pitkälle kehitettyä lujaa terästä ja nuorutusterästä
2. SSAB Europe – valmistaa nauha-, kvarttolevy- ja putkituotteita
3. SSAB Americas – valmistaa kvarttolevytuotteita Yhdysvalloissa
4. Tibnor – jakelee Pohjoismaissa terästä
5. Ruukki Construction – tarjoaa energiatehokkaita rakentamisen ratkaisuja

4.1.1 Seinäjoen palkkatoimisto

SSAB jakautuu Suomessa neljään yritykseen: Rautaruukki Oyj, SSAB Europe Oy, Tibnor Oy ja Ruukki Construction Oy. Lisäksi SSAB omistaa Raahen tehtaan alueella voimalaitostoimintaan keskittyvästä Raahen Voima Oy:stä osan. Kaikkien näiden viiden yhtiön palkat lasketaan Seinäjoen palkkatoimistossa. Palkkatoimisto

kuuluu Rautaruukin tukitoimintoihin, joka myy palveluja muille Suomen yhtiöille. Palkkatoimisto on sijainnut Seinäjoella loppuvuodesta 2008 alkaen.

Palkkatoimistossa työskentelee tällä hetkellä 14 henkilöä, joista yksi on päällikkö (Payroll Manager), kolme pääkäyttäjä/ajajaa (Payroll Main User), yhdeksän palkanlaskijaa (Payroll Officer) sekä yksi HR-assistentti. Lisäksi palkkatoimiston alaisuuteen kuuluu vielä kaksi Application Specialistia, joiden toimipaikka on Raahessa.

Työntekijöitä on Suomessa noin 5 500 henkilöä 15 eri paikkakunnalla ja palkanlaskennassa ne on jaettu kolmeen ryhmään: toimihenkilöt, Raahen työntekijät ja muun Suomen työntekijät. Toimihenkilöitä on noin 1800 henkilöä ja loput on työntekijöitä. Toimihenkilöille lasketaan palkka kerran kuukaudessa ja työntekijöille kahdesti. Palkkalaskelmia lähetetään kuukaudessa noin 8500.

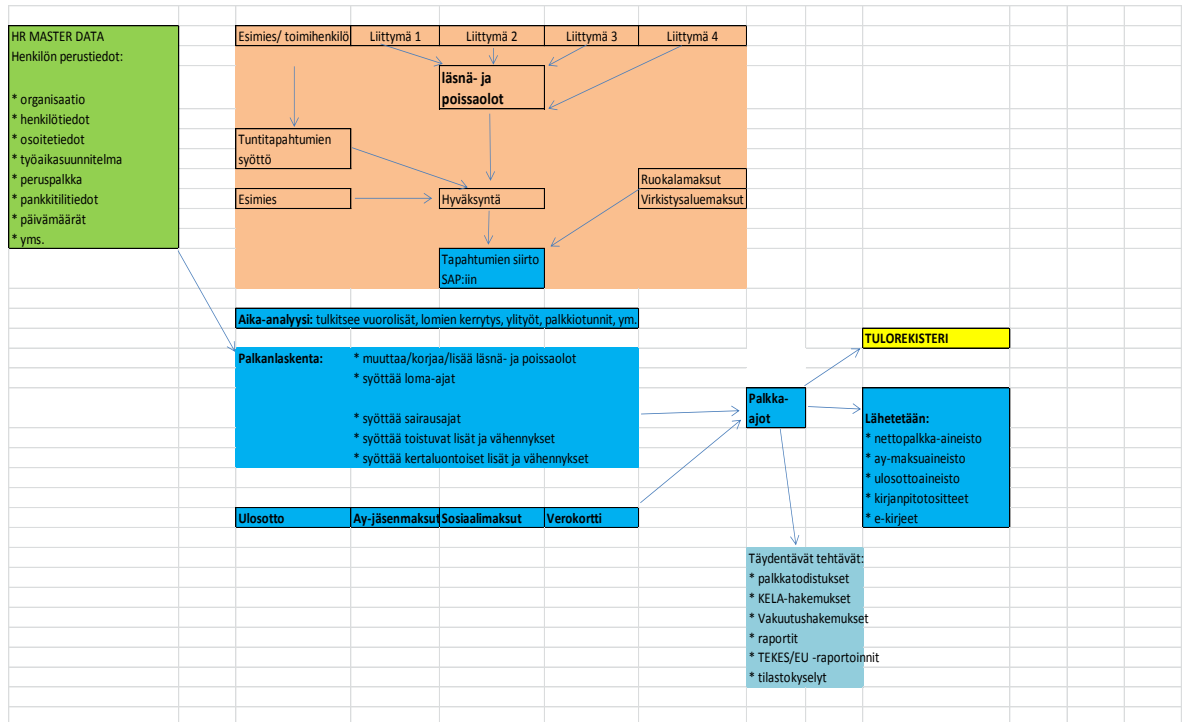
4.1.2 Palkanlaskentaprosessi

SSAB:lla on ollut käytössä SAP HR-järjestelmä vuodesta 2007 lähtien. SAP (Systemanalyse und Programmentwicklung) on Euroopan suurin ja maailman neljänneksi suurin ohjelmistovalmistaja. Se on maailman suurin yritysohjelmistojen valmistaja. SAP on perustettu vuonna 1972 Mannheimissa Saksassa.

SSAB:n HR-järjestelmä on eriytetty kahteen osaan eli HR Master Datan puoli hoidetaan eri paikkakunnilla ja HR Payroll keskitetysti palkkatoimistosta. HR Master Dataan päivitetään työntekijän perustiedot henkilö- ja osoitetietoineen, palkka- ja työaikatiedot, pankkitiedot, organisaatio sekä tilastotiedot. HR payrollin puolella täydennetään vielä sosiaalivakuutustiedot, verokorttitiedot, mahdolliset ammattiyhdistys- ja ulosottotiedot.

Tuntitapahtumat siirtyvät järjestelmään eri paikkakunnilla käytössä olevien liittymien kautta, samoin ruokatapahtumat ja erilaiset virkistysalue-maksut. Palkanlaskennassa ajettava aika-analyysiajo tulkitsee tuntitapahtumista mm. vuorolisät, ylityöt ja lomien kerrytykset.

Kuvassa 8 kuvataan koko palkanlaskennan prosessi.

Kuva 8. SSAB:n palkanlaskennan prosessikaavio.

Palkanlaskennassa hoidetaan mm. vuosilomien vienti ja sairauslomien syöttö järjestelmään, ay-jäsenmaksujen perintä ja ulosotto sekä kaikenlaiset kerta- tai tois- tuvaluontoisten lisien ja vähennysten syöttö.

Ajajat suorittavat lopulliset palkka-ajot, joissa kyseessä olevan tilikauden palkka- aineisto muodostetaan lopulliseen muotoon ja sen jälkeen nettopalkka-aineisto, ay-maksuaineisto, ulosottoaineisto ja e-kirjeet lähetetään teknistä rajapintaa pitkin eteenpäin sekä muodostetaan kirjanpitositteet ja lähetetään ne kirjanpitoon. Kun kaikki on valmista, avataan uudet kaudet ja prosessi alkaa alusta.

4.2 Tutkimusmenetelmät ja – aineisto

Opinnäytetyö toteutetaan kehittämistyönä, joka vastaa kysymykseen miten tulore- kisteri tulee vaikuttamaan palkanlaskentaan ja sen prosesseihin. Opinnäytetyön aihe valikoitui ajankohtaisuuden, kirjoittajan oman työn ja mielenkiinnon kautta. Aihe on erittäin ajankohtainen, koska ensimmäinen lähetys tulorekisteriin oli heti vuoden 2019 alussa.

Kirjallisuutta tai tutkimusaineistoa tulorekisteristä ei vielä ole, vaan lähes koko materiaali on koottu Verohallinnon ylläpitämästä Tulorekisteri.fi -sivustolta. Opinnäytetyön kirjoittaja on jo työn puolesta osallistunut Verohallinnon pitämiin web-seminaareihin tulorekisteriin valmistautumisesta sekä tietenkin aiheen varmistuttua etsinyt tietoa internetistä ja lukenut monenlaisia lehtiartikkeleita aiheesta. Kirjallisuutta on toki hyödynnetty palkanlaskennan prosessien ja ilmoittamisen käytäntöjen osalta ennen tulorekisterin käyttöönottoa.

Tutkimusmenetelmänä päädyttiin laadulliseen eli kvalitatiiviseen tutkimukseen eli haastatteluihin ja sähköpostikyselyihin sekä osallistuvaan havainnointiin, koska opinnäytetyön kirjoittaja voi hyödyntää prosessissa mukana olevien työkavereiden mielipiteitä ja kokemuksia sekä myös omia kokemuksia.

Jorma Kananen kirjoittaa kirjassaan Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä (2014, 17.), että laadullinen tutkimus on aina uusien teorioiden ja mallien pohjana. Laadullisella tutkimuksella kehitetään reaali maailmaa selittäviä teorioita ja malleja. Laadullinen tutkimus on kaiken tutkimuksen ”äiti”. Laadullinen tutkimus on usein kuvailevaa eli deskriptiivistä. Tutkija on kiinnostunut prosesseista, merkityksistä ja ilmiön ymmärtämisestä sanojen, tekstien ja kuvien avulla.

Tuomi ja Sarajärvi (2018, 83.) mainitsevat kirjassaan Laadullinen tutkimus ja sisällyönanalyysi että laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisista dokumenteista koottu tieto. Näitä erilaisia menetelmiä voidaan käyttää joko vaihtoehtoisesti, rinnan tai eri tavoin yhdisteltynä tutkittavan ongelman ja tutkimusresurssien mukaan.

Hirsjärvi ja Hurme (2011, 34–37) kirjoittavat että haastattelu on käytetyimpiä tiedonkeruumuotoja. Koska haastattelu on hyvin joustava menetelmä, se sopii moniin erilaisiin tutkimustarkoituksiin. Sekä haastattelu että kyselylomake ovat tietoisuuden ja ajattelun sisältöihin kohdistuvia menetelmiä. Kyselylomaketta käytetään sen helppouden vuoksi ehkä vielä enemmän ei-tieteellisiin tarkoituksiin kuin haastattelua.

Havainnoinnin eli observoinnin avulla saadaan tietoa siitä, toimivatko ihmiset niin kuin sanovat toimivansa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Havainnointia käytetään joko itsenäisesti tai esimerkiksi haastattelun lisänä ja tukena. Havain-

noinnin etuna on, että sen avulla saadaan välitöntä ja suoraa informaatiota yksilön, ryhmien ja organisaatioiden toiminnasta ja käyttäytymisestä. Se mahdollistaa pääsyn tapahtumien luonnollisiin ympäristöihin. Havainnointi sopii menetelmänä hyvin laadullisen tutkimuksen menetelmäksi. Havainnoiden voi myös tutkia tilanteita, jotka muuttuvat nopeasti tai ovat vaikeasti ennakoitavissa. (Hirsjärvi ym. 2000, 201-203.)

Osallistuva havainnointi voi olla aktiivista tai passiivista (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Aktiivisessa osallistuvassa havainnoinnissa tutkija vaikuttaa aktiivisesti läsnäolollaan tutkittavaan ilmiöön. Hän voi esimerkiksi olla mukana kehittämistyössä aktiivisena toimijana.

4.3 Kehitystehtävä käytännössä

Koska tulorekisteri on lakiin perustuva uudistus, on se siis jokaisen palkkaa maksavan yrityksen otettava käyttöön. Tulorekisteri kokoaa tiedon yhteen ja välittää sen eteenpäin tietoa tarvitseville tahoille. Tulorekisteri ei muokkaa eikä jalosta sinne syötettyä tietoa mitenkään, vaan toimii välittäjänä datalle.

Palkkatietojen ilmoittamisen rytmi muuttuu eli tietojen ilmoittaminen tapahtuu reaaliaikaisesti ja maksukohtaisesti. Näin ilmoittamiseen liittyvät työt jakaantuvat tasaisemmin koko vuodelle. Lisäksi ajassa taaksepäin tehtävien palkkaselvittelyiden määrän pitäisi vähentyä, koska jos tiedot on kerran annettu oikein, ei niitä enää kysytä uudemman kerran.

Tulorekisterihanke on tehnyt yhteistyötä monen vuoden ajan useiden palkkahallinnon ohjelmistotalojen kanssa. Tavoitteena on ollut, että palkkahallinnon ohjelmasta rakennetaan tekninen rajapinta tulorekisteriin ja näin manuaaliset työvaiheet vähenevät ja hyödynnetään valmista automaatiota ja tietojen laadun takaa sähköinen palvelu.

4.3.1 SAP- järjestelmän testaus

Jotta aineiston lähettäminen onnistuisi tulorekisteriin, vaatii se, että yrityksen järjestelmä ja siihen kytköksissä olevat liittymät ovat kunnossa ja ajan tasalla. Joten valmistautuminen tulorekisteriin aloitettiin SAP:n järjestelmän päivittämisellä uusimpaan versioon. ServicePack-päivitys vaati koko palkkajärjestelmän testaamista. Regressiotestauksella varmistetaan, että aikaisemmin toimineet ominaisuudet toimivat edelleen myös uusissa ohjelmistoversioissa (Juvonen 2018, 32). Koko järjestelmän testaaminen on iso tehtävä, koska kaikki asiat pitäisi ehtiä testamaan testiympäristössä ja samaan aikaan tulisi kuitenkin hoitaa normaalit työt tuotannossa.

Regressiotestauksen jälkeen alkoi myös tulorekisterin tuomien uudistusten päivittäminen, testaus ja opettelu. SAP:n noottipäivityksissä päivitetään uudet ohjelmaosiot ja taulupäivityksissä päivitetään kaikille yhteiset tiedot, kuten vakuutusyhtiöiden tiedot taustatauluihin. Järjestelmään lisättiin myös tulorekisterin vaatimat ammattinimikkeet henkilöiden tietoihin. Ammattiluokka ilmoitetaan tulorekisteriin 5-numeroisena käyttäen Tilastokeskuksen TK10-koodistoa (Ilmoita ammattiluokka 2019).

Palkkajärjestelmässä käytössä olevat palkkalajit piti kohdistaa tulorekisterin ilmoittamiin kolminumeroisiin tulolajeihin ja se vaati monenlaista pohdintaa, mikä kuuluu mihinkin tulolajiin ja mitkä lajit ovat omassa järjestelmässä aktiivisessa käytössä.

Iso selvitystyö tehtiin myös siinä, minkälaiset oikeudet jokainen tarvitsee, jotta palkkatietojen ilmoittaminen onnistuisi niin SAP:n järjestelmästä kuin tulorekisteristäkin katsottuna. Vaikka jokaisella pääkäyttäjällä on laajat käyttöoikeudet SAP:ssa, oli tulorekisteriin liittyvien oikeuksien kanssa monenlaista ongelmaa ennen kuin ne saatiin toimimaan. Tulorekisteriä koskevissa oikeuksissa oli myös omat ongelmansa, koska SSAB on rekisteröity ulkomaille ja Suomi.fi – valtuudet eivät soveltuneet yritykselle, vaan käytössä on jo voimassa olevia Katso-palvelun valtuuksia. Niihin vain lisättiin oikeuksia lisää.

4.3.2 Tulorekisteriin siirron testaus

Ennen testauksen aloittamista tulorekisteriin tuli tehdä testaussopimus ja hyväksyä käyttöehdot. Testausta ei saanut tehdä yrityksen omilla tiedoilla eikä henkilöillä, vaan testiyritykset, vakuutustiedot ja testihenkilöt tuli pyytää Verohallinnolta (Sidosryhmätestaus 2018). Koska kyseessä oli rakenteilla olevan järjestelmän testaus, ei käytettävä testiaineisto saanut olla tuotantodataa (Art. 25 & 32 2018). Testauksen tarkoituksena oli varmistaa, että palkkaohjelmisto tuottaa vaatimusten mukaista aineistoa tulorekisteriin (Sidosryhmätestaus 2018).

4.4 Kyselyjen ja havainnoinnin tulokset sekä johtopäätökset

Tutkimus aloitettiin lähettämällä haastateltaville sähköpostilla kysymykset ja sen jälkeen aiheesta on vielä keskusteltu työn ohessa. Haastateltavia on neljä henkilöä, joista kaksi on Application Specialistia ja kaksi palkkatoimiston pääkäyttäjä/ajajaa. Kirjoittaja kuuluu myös tähän viimeiseen ryhmään eli nämä kolme pääkäyttäjä/ajajaa käytännössä ajavat palkkatiedot tulorekisteriin tilikausittain. Näin kun haastateltavat edustavat hieman eri puolta tässä prosessissa, saadaan laajempi kuva tulorekisterin käyttöönotosta.

4.4.1 Sähköpostikyselyn vastaukset

Mitä mieltä olit tulorekisteristä kun kuulit siitä ensimmäisen kerran?

Haastateltava H3 ajatteli tulossa olevan ison projektin, johon tulee varata runsaasti aikaa ja resursseja, kun taas haastateltava H4:llä oli hyvinkin epäileväinen kanta miten mahtaa onnistua ja ennen kaikkea miten tulee vaikuttamaan omaan työhön. Toki jokainen haastateltava myönsi että ajatuksena tulorekisteri oli hieno ja toimissaan tulisi olemaan hyvä juttu.

Kirjoittaja oli myös epäilevä tulorekisterin vaikutuksesta omaan työhön. Harvoin näin suuri uudistus saadaan toimimaan heti ilman ongelmia.

Minkälaisia etukäteistöitä jouduit tekemään?

Jokainen haastateltava kertoi perehtyneensä aiheeseen jo ennen koko projektin alkamista. Etukäteistöihin kuului tulorekisterin pitämiin verkkoseminaareihin osallistumista, tiimipalavereita, paljon ajatustyötä tulolajien ja ammattikoodien työstämisessä sekä määrittelyissä.

Kirjoittaja on myös osallistunut useisiin web-seminaareihin sekä muihin tilaisuuksiin, joissa tulorekisteristä on kerrottu. Näissä seminaareissa on kerrottu kuinka hienosti ja todella helposti kaikki tulee toimimaan ja kuinka tämä uudistus helpottaa palkanlaskijoiden töitä jatkossa.

Olivatko ohjeet tulorekisteriin valmistautumisesta riittäviä, sekä tulorekisterin että SAP:n puolelta?

Haastateltava H2 kaipasi selkeämpiä ohjeita ja varmuutta toiminnallisuuden kannalta. Molemmat H1 ja H3 kaipasivat tulorekisterin testauksen ohjeistukseen tarkempia ohjeita, koska nyt jouduttiin testaamaan tietojen päivittämistä kokeilemalla ja pääättelemällä.

Haastateltava H1 mainitsi tyytyväisenä, että SAP:n testaukseen oli käytettävissä ulkopuolinen konsultti sekä SAP Finlandin edustaja piti esittelytilaisuuden SAP:n ratkaisusta, mutta haastateltava H4 jäi kaipaamaan enemmän ohjeistusta SAP:lta. Esimerkiksi ohjeet aineiston lähetyksestä vaihe kerrallaan olivat hyvin suppeat.

Kirjoittaja myös kaipasi SAP:lta tarkempaa ohjeistusta, koska nyt ohjeet olivat hyvin pintapuolisia ja varsinkin alkuun joutui jopa arvailemaan mitä pitäisi tehdä milloinkin ja onko joku täppä oikeassa paikassa.

Onnistuiko testaus hyvin?

Haastateltava H4 totesi että oma testaus oli vain pintaraapaisu koko paketista ja tuli tunne että, ”EHKÄ tiedän mitä teen” – fiiliksestä. Haastateltava H2 totesi että käyttöoikeuksien kanssa oli paljon ongelmia ja siten aikaa meni hukkaan, kun odoteltiin ratkaisuja niihin. Haastateltava H3 myös mainitsi että tulorekisterin vastausaika virhetilanteisiin oli testausaikana todella pitkä ja tämä aiheutti haasteita siihen,

että testauksia päästiin jatkamaan virhetilanteiden jälkeen. Haastateltava H1 kuitenkin yllättyi positiivisesti kuinka vähän aineiston sisältöön oli korjaustarpeita.

Käyttöoikeuksien kanssa on monesti ongelmia, joten nytkään se ei tullut kirjoittajalle yllätyksenä. Näihin vain kului turhankin paljon aikaa, joka oli pois testauksesta. Testaus sujui muuten yllättävän hyvin, mutta toisaalta tehty materiaali oli useinkin ihan perustietoa, joten sen pitikin sujua hyvin.

Sujuiko käyttöönotto suunnitellusti?

Käyttöönoton yhteydessä tuottavien aineistojen ensimmäisissä lähetyksissä oli tulorekisterin päässä ongelmaa. Haastateltava H4:n lähetyksessä henkilö puuttui tulorekisterin tiedoista, jolloin henkilön tietojen lähetys ei onnistunut tulorekisteriin ja jäi virheeseen. Tässä kohtaa tulorekisteriin oli hyvin vaikea saada yhteyttä ja ennen kaikkea saada ratkaisua ongelmaan, joten ongelman korjaaminen vaati omia ratkaisuja.

Kuitenkin kokonaisuutena kaikki ajajat olivat kohtuullisen tyytyväisiä ensimmäisiin lähetyksiin, koska aineistot saatiin lähetettyä tulorekisteriin, niistä saatiin hyväksyty-palaute ja palkatkin ehtivät ajoissa tulonsaajille. Tekninen rajapinta ei ehtinyt valmistua ensimmäisiin lähetyksiin, mutta latauspalvelun kautta lähetykset saatiin tulorekisteriin lähetettyä.

Kirjoittajan mielestä käyttöönotto sujui odotuksia paremmin. Ongelmia toki oli kaikissa lähetyksissä, mutta kuitenkin yllättävän vähän. Jännitystä ja huolta aiheuttaneet suurten massojen lähetyksetkin menivät perille ongelmitta.

Onko Verohallinnon puoli toiminut odotuksien mukaan käyttöönotossa (asiakaspalvelu, chat, latauspalvelu)?

Sekä haastateltavat H2 ja H4 kertoivat pettyneensä sekä asiakaspalvelun että chat-palvelun toimintaan. Chat oli koko ajan varattuna ja ei useinkaan edes auennut. Jos yhteys saatiin, saattoi se katketa kesken kaiken. Puhelinpalveluun piti jonottaa pitkiä aikoja ja jos sieltä joku vastasi, tuli tunne, ettei asiakaspalvelija tiennyt mistä puhui ja pyysi vain odottelemaan rauhassa. Haastateltava H2 myös mainitsi että vaati useita puheluja, ennen kuin asia otettiin tulorekisterin päässä selvityksen

alle. Haastateltava H4:n mielestä latauspalvelun ongelmien ratkaisut oli alarvoisen hitaita.

Kirjoittajan omat kokemukset asiakaspalvelusta ja chat-palvelusta olivat myös negatiivisia, varsinkin ihan alkuaikoina. Yhteyttä oli tosi vaikea saada ja asiakaspalvelijoiden vastauksista ei ollut mitään hyötyä ongelmien ratkaisuun.

Tekisitkö jotain nyt toisin kun tulorekisteri on otettu jo käyttöön?

Haastateltava H2 mietti teknisen rajapinnan toimivuutta ja siihen liittyvää epävarmuutta, jos jokin jää virheeseen tulorekisterin päässä. Haastateltava H4 lisäisi testausta ja tarkistuksia, esimerkiksi palkkalajien kohdistukseen tulorekisterin tulolajeille. Nyt on tullut esiin, että joitain palkkalajeja on kohdistettu tuplasti, joitain puuttuu ja joitain on kohdistettu väärille tulolajeille.

Kaikilla ajajilla on myös huolena ollut SAP:n ratkaisu että ensin ajetaan tiedot tulorekisteriin ja vasta sitten ajetaan varsinaiset palkka-ajot, koska jos palkkakausi on jo lukittu ja tulorekisteri hylkää tiedoston, ei palkkatietoja pystyttäisi enää muuttamaan tai korjaamaan. Mutta mitä jos eteen tuleekin sellainen ongelma, jota ei pystytä heti ratkaisemaan, mutta palkat pitäisi kuitenkin aikataulun mukaisesti jo lähettää eteenpäin. Tämä lisää ajajille stressiä ja ongelmien sattuessa palkkaajopäivään pituutta.

Kirjoittaja panostaisi vielä enemmän tulolajien kohdistukseen, koska niissä on eniten ollut muutostarpeita. Lisäksi tuohon SAP:n ratkaisuun toivoisi muutosta.

Tulorekisterin tarkoituksena on yksinkertaistaa palkanmaksuun liittyviä hallinnollisia velvoitteita, edistää julkisten palvelujen digitalisointia eli kysyttiin mitä mieltä haastateltavat olivat, tuleeko näin tapahtumaan?

Jokainen haastateltava uskoi että ajan kanssa tulorekisteri on hyvä juttu. Tällä hetkellä kuitenkin tuntuu että hallinnollinen työ on lisääntynyt, koska jokaisen palkanmaksun yhteydessä on tiedot ilmoitettava. Haastateltava H1:n mielestä tiedon käyttäjille, kuten verottajalle tai Kelalle, tämä muutos on tervetullut ja se helpottaa ja nopeuttaa päätöksiä.

Kirjoittaja uskoo että tulorekisteri varmasti voi yksinkertaistaa velvoitteita, mutta siihen menee vielä useampi vuosi ennen kuin näin tapahtuu. Liian paljon on vielä epäselvyyksiä, korjattavaa ja opittavaa tulorekisterissä.

Ajatuksia yleisesti tulorekisteristä, hyvää tai huonoa.

Haastateltava H4 koki stressin ja työn määrän lisääntyneen tulorekisterin myötä. Haastateltava H3 puolestaan koki, että projekti oli iso, joka toteutettiin todella tiukalla aikataululla. Ensimmäinen vuosi tulee vielä tarkentamaan monta asiaa mm. verottajan puolelta ja tämän vuoksi vielä joudutaan tekemään järjestelmään muutoksia ja korjauksia.

Keskustelujen yhteydessä tuli myös puheeksi että kaikkia on mietityttänyt myös palkkaennakot. Tulorekisterin mukaan myös palkkaennakot on ilmoitettava viiden päivän kuluessa maksamisesta tulorekisteriin. Palkkaennakoista ja niiden käsittelystä on käyty paljon keskusteluja myös julkisuudessa. Ylen Sipolan (2019) haastattelema tilitoimistoyrittäjä Johanna Rahkala kertoo että monessa yrityksessä, varsinkin rakennusallalla, on ollut pitkään käytössä palkkaennakot. Samoin pienyrittäjät saattavat nostaa itselleen palkkaa monta kertaa kuukaudessa. Nyt jokaisesta ennakosta tai nostosta tulisi tehdä palkkalaskelma ja ilmoitus tulorekisteriin viiden päivän sisällä ja tämä lisää työtä.

Myös SSAB:lla on jouduttu palkkaennakoiden antoa rajoittamaan ja etsimään uusia ratkaisuja miten ne käsitellään. Koska SAP:ssa ei tehdä lisäajoja varsinaisten palkka-ajojen lisäksi tai välillä, joudutaan palkkaennakot ilmoittamaan manuaalisesti tulorekisteriin ja varmistamaan etteivät tiedot ole tuplasti henkilön tiedoissa seuraavan ajon jälkeen. Tämä jälleen lisää työtä palkkatoimistossa.

Kirjoittajan mielestä tulorekisterin aikataulut on tehty liian tiukaksi ja tiettyihin asioihin on liian mustavalkoinen näkemys. Palkoissa joudutaan tekemään takautuvia korjauksia, mutta tulorekisteri ei hyväksy esimerkiksi negatiivisia ilmoituksia. Tämä aiheuttaa ylimääräistä työtä, kun joudutaan miettimään miten asia hoidetaan, jotta se korjaus menee myös tulorekisterin päässä läpi hyväksytysti.

4.4.2 Osallistuva havainnointi

Opinnäytetyön kirjoittaja osallistui myös tulorekisterin testaukseen ja käyttöönottoon omalta osaltaan. Testaukseen liennyt aika oli aika ajoin hyvinkin rajallinen ja paljon aikaa kului käyttöoikeuksiin liittyviin ongelmiin. Kun testaamisessa käytettiin vain muutamaa henkilöä kerrallaan ja testaustapahtumat pääosiltaan olivat perustapauksia, olivat tuloksetkin useimmiten onnistuneita ja hyväksytyjä. Tämä ehkä antoi liiankin hyvän kuvan tulorekisteristä ja tietojen siirtämisen helppoudesta.

Kirjoittaja vastaa toimihenkilöpalkkojen siirtämisestä, joten tulorekisteriin siirto tapahtuu vain kerran kuukaudessa. Ensimmäinen siirto tulorekisteriin oli siis tammi-kuun puolivälissä. Tekninen rajapinta ei ehtinyt vielä valmiiksi, joten käytössä oli sähköinen latauspalvelu. Viisi tiedostoa saatiin kyllä hienosti ja onnistuneesti ladattua, mutta yksi tiedosto jäi tulorekisterin päässä Käsittelyssä-tilaan. Sitä ei voinut poistaa, mutta ei se myöskään edennyt minnekään. Soitto asiakaspalveluun tai yhteys chat-linjalle eivät tuottaneet apua, joten jouduttiin keksimään oma ratkaisu ongelmaan. Muokattiin tiedostoa hieman, uusi lataus, tiedot hyväksytysti perille ja hyväksytty paluukuittaus. Ongelmasta tehtiin tulorekisteriin myös kaksi havaintolomaketta, mutta näihin vastaus saatiin vasta usean viikon päästä.

Helmikuun ajoissa ongelmat alkoivat jo SAP:n päässä. Tietyn retrokäsittelyt eli aikaisempien kausien käsittelyt eivät onnistuneet ja osa tiedostoista jäi virheeseen jo aineiston koontivaiheessa. Tästä tehtiin ensin kriittinen tiketti omille IT-järjestelmähenkilöille ja lopulta kriittinen tiketti SAP:lle. Kuuden tunnin selvittelyjen jälkeen saatiin SAP:lta uusi noottiratkaisu, joka siirrettiin suoraan tuotantoon ilman mitään testausta ja näin saatiin tiedostot siirrettyä tulorekisteriin ja palkat maksettua.

Maaliskuulla oli saatu viimeisetkin teknisen rajapinnan ongelmat ratkaistua ja päästiin lähettämään sitä kautta tiedostot ensimmäisen kerran. Näyttikin että nyt vihdoinkin kaikki sujuu ongelmitta. Tiedostot siirtyivät sujuvasti tulorekisteriin ja paluukuittauksetkin saatiin hyväksytty-tilassa takaisin. Vasta kun oltiin tekemässä ensimmäistä simulointiajtoa huhtikuulle, tuli esille että vaikka kaikki maaliskuun tiedostot olivat hyväksytty-tilassa, niin tiedostojen sisällä ei kaikki tiedot ollutkaan

hyväksytty. Jälleen yhteys omaan IT-tukeen ja selvitys käyntiin. Tämäkin lopulta saatiin ratkaistua.

Huhtikuun palkka-ajot tehtiin latauspalvelun kautta ja jälleen yhden henkilön henkilötiedot puuttuivat tulorekisterin päästä. Kahden työpäivän ja usean soiton jälkeen puuttuvat henkilötiedot oli saatu lisättyä tulorekisteriin ja viimeinenkin tiedosto saatiin hyväksytysti kuitattua.

Kirjoittaja on nyt siis neljä kertaa lähettänyt tietoja tulorekisteriin ja yksikään kerta ei ole onnistunut ilman ongelmia. Tämä lisää jännitystä ja stressiä joka kerta kun palkka-ajot lähestyvät.

SAP:n tulorekisteriin lähetyksessä on viisi vaihetta, joista kahta ensimmäistä vaihetta ajetaan ensin simulointina ja vasta palkka-ajopäivänä tuottavana. Vaikka nämä kaksi vaihetta näyttäisivät vihreää ja oikeanlaista dataa lähetettäväksi, niin se ei vielä takaa että varsinainen siirto menee ongelmitta ja tämä on juurikin se suurin stressin paikka. Koskaan ei voi olla täysin varma, miten lähetys onnistuu.

4.4.3 Johtopäätökset

Tammikuussa 2019 tulorekisteri ilmoitti että kahden ensimmäisen vuorokauden aikana ilmoituksia tehtiin tulorekisteriin yli 30 000 (Lehdistötiedotteet 2019 b) ja maaliskuun alkupuolella ilmoituksia oli jo tehty yli 7,3 miljoonaa (Tulorekisterihankkeen uutiskirje 2019). Tulorekisteriyksikön johtaja Terhi Holmström kertoi iloitsevana että tulorekisterin käyttöönotto oli sujunut hyvin ja tilitoimistot ja työnantajat olivat valmistautuneet siihen. ”Erityisen tyytyväisiä olemme, kun suurin osa ilmoituksista on tehty automaattisesti suoraan palkkajärjestelmistä. Tämä on tulorekisterin keskeinen tavoite: ilmoittaminen on mahdollista automatisoida kokonaan ja samalla yksinkertaistaa työnantajan ilmoittamisvelvollisuuksia”, jatkoi Terhi Holmström.

Tulorekisterin asiakaspalvelua on paljon kritisoitu huonosti toimivaksi ja esimerkiksi Talouselämän toimittaja Saara Koho (16.1.2019) kirjoitti tammikuun alussa että Verohallinnon asiakaspalveluun tuli kymmenessä päivässä noin 5700 chat-yhteydenottoa ja noin 2400 puhelua. Vaikka tulorekisteriyksikön johtaja on kehumut

tulorekisterin käyttöönoton sujuneen hyvin, niin nuo lukemat kertovat että paljon on myös ollut kysymyksiä, epäselvyyttä ja ongelmia.

Uuden opettelun lisäksi palkanlaskennan työmäärää on kuormittanut myös se, että samaan aikaan tammikuussa piti vielä hoitaa palkanlaskennan vuosi-ilmoittamiset vuodelta 2018 Verohallinnolle, työeläkelaitoksille, työtapaturmavakuutusyhtiöille sekä Työllisyysrahastolle vanhalla mallilla. Näissä on pitänyt olla tarkkana, ettei tulorekisteriin ilmoitettuja ansioita ole myös vuosi-ilmoituksilla.

Taloushallintoliitto (2016) on tehnyt kolmen jäsenoimistonsa kanssa laskelman tulorekisterin vaikutuksista palkkahallinnon työmäärään. Toimistojen laskelmat perustuvat työajanseurantaan sekä laskutustietoihin. Näiden kolmen laskelman perusteella valtiovarainministeriö arvioi, että tulorekisteri säästäisi toteutuessaan yksityisellä sektorilla vuodessa:

- 1,6 miljoonaa työtuntia
- 800–850 henkilötyövuotta
- 35–40 miljoonaa euroa

Näissä laskelmissa on otettu huomioon vain vuosi-ilmoitustyöt sekä muut todistuksista ja ilmoituksista aiheutuva lisätyö. Tulorekisterin aiheuttamia järjestelmämuutoksia ei pystytä toteuttamaan normaalin ylläpidon yhteydessä vaan vaatii erillistyötä. Tulorekisterin, palkkakoodiston ja uuden menettelyn oppiminen aiheuttaa henkilöstökuluja. (Taloushallintoliitto 2016.)

Taloushallintoliiton toimitusjohtaja Antti Soro on edelleen vuonna 2019 sitä mieltä, että tulorekisteri tulee alentamaan palkkahallintoon ja etuuksien laskemiseen ja maksamiseen käytettyä kokonaisaikaa ja -kustannuksia. Pahimmat valuviat järjestelmässä ja prosessissa pitää vain korjata tämän vuoden aikana. (Taloushallintoliitto 2019.)

YLEn Sipolan (2019) haastatteleva tilitoimistoyrittäjä Johanna Rahkala on puolestaan huolestunut tulorekisterin käyttöönoton seurauksista monelle pikkufirmalle ja pienille tilitoimistoille. Rahkala sanoo että työmäärä on lisääntynyt tammikuussa tulorekisterin tulon myötä todella paljon. Tähänastisen kokemuksen perusteella hän arvioi, että palkkailmoitusten määrä nousee järjestelmän myötä noin viisinker-

taiseksi. Rahkala kaipaakin tulorekisteriin muutamia selkeitä parannuksia; viiden vuorokauden ilmoitusaika on kohtuuttoman lyhyt ja byrokratiaa pitäisi karsia.

Kehittämistyön tarkoituksena oli siis saada tulorekisteri integroitua SSAB:n palkka-järjestelmään, jotta palkkailmoitukset saadaan toimitettua tulorekisteriin vaaditussa muodossa ja aikataulussa. Tässä on sinänsä onnistuttu eli ansiotiedot on pystytty ilmoittamaan ajallaan tulorekisteriin, mutta edelleen esimerkiksi suurten tiedostojen lähettäminen teknisen rajapinnan kautta ei onnistu ongelmitta. Lisäksi Verohallinto ei ole hyväksynyt SAP:n ratkaisua koskien liikamaksatuksen ilmoittamista, joten tiedossa on suuri testaus- ja korjausprojekti jo ilmoitettuihin tietoihin.

Johtopäätöksenä voidaan todeta että tulorekisterin käyttöönotto on ollut suuri voimainkeino kaikille projektiin osallistuneille. Työ ei tietenkään ole vielä valmis, koska sekä SAP julkaisee jatkuvasti noottipäivityksiä uusista tai korjattavista asioista ja tulorekisteri päivittää järjestelmänsä, muuttaa ohjeistustaan tai tarkentaa ohjeitaan. Palkkatoimistossa huomataan myös esimerkiksi palkkalajeja, joita on joko jäänyt kokonaan ilmoittamatta tai on ilmoitettu väärille tulolajeille. Joudutaan siis miettimään mitätöidääkö jo lähetettyjä tiedostoja vai voidaanko ne korjata järjestelmän kautta vai joudutaanko tekemään manuaalikorjauksia. Puolin ja toisin siis opitaan ja viisastutaan matkan edetessä.

Tulorekisterin tavoitteena on alentaa palkkaprosesseihin ja etuuksien laskemiseen ja maksamiseen käytettyä kokonaisaika ja kustannuksia työntekijän, työnantajan, palkanlaskijan, -maksajan, työeläkelaitoksen ja julkishallinnon kannalta. Tulorekisteri tuo varmaan monta hyvää asiaa ajan kanssa ja saattaa se ehkä jopa vähentää hallinnollista taakkaa, mutta vielä ei tunnu siltä. Työ on lisääntynyt, epävarmuus on lisääntynyt ja koko ajan on oltava hereillä päivitysten ja uudistusten kanssa.

5 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää miten tulorekisterin tulo muuttaa palkanlaskennan käytäntöjä ja prosesseja. Aikaisemmin eri viranomaisille tehtiin erikseen kausi- ja vuosi-ilmoituksia, mutta tulorekisterin myötä työnantajat ilmoittavat vain yhteen paikkaan reaaliaikaisesti ja maksukohtaisesti ansiotiedot, josta tiedon käyttäjät voivat hyödyntää tietoja omiin päätöksiinsä.

Opinnäytetyön ensimmäinen teoreettinen osuus käsitteli palkanlaskentaa yleisesti osana taloushallintoa, työsuhdetta sekä siihen liittyviä työnantajan ilmoittamisvelvollisuuksia esimerkiksi Verohallintoon, työ- ja tapaturmavakuutusyhtiöihin ja Kelaan. Palkkahallinnon prosesseihin kuuluu sekä sisäinen että ulkoinen raportointi, joista tässä osuudessa keskityttiin ulkoisiin eli eri viranomaisille annettuihin ansiotietojen kausi- ja vuosi-ilmoittamisiin.

Teoreettisen osuuden toisessa kappaleessa käsiteltiin tulorekisteriä sekä sinne ilmoittamiseen liittyviä pakollisia tietoja ja tapoja. Tulorekisteri on kansallinen sähköinen tietokanta, joka otettiin käyttöön 1.1.2019. Tulorekisteriin ilmoitetaan palkat, etuudet ja eläkkeet yksilötasolla viiden päivän kuluessa maksupäivästä. Ilmoittamisen kanavia on joko tekninen rajapinta tai sähköinen latauspalvelu, jotka molemmat vaativat joko varmenteen tai sähköisen tunnistautumisen.

Opinnäytetyön kehittämistyö tehtiin teräsyhtiö SSAB:n palkkatoimistoon. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiiviseen tutkimukseen liittyviä sähköpostihaastatteluja, keskusteluja sekä osallistuvaa havainnointia. Haastateltavien määrä oli pieni, vain 4 henkilöä sekä lisäksi kirjoittaja itse havainnoijana, mutta samaiset henkilöt ovat avainasemassa käytännön työssä järjestelmän kehittämisessä sekä palkka-aineiston lähettämisessä tulorekisteriin. Näin havainnointia, keskusteluja ja kokemusta kertyi runsaasti sekä valmistautumisen kuin käyttöönoton aikana.

Tulorekisteriin valmistautuminen vaati paljon etukäteistyötä. Järjestelmä piti päivittää uusimpaan versioon ja uudet osiot asentaa ja henkilöt kouluttaa. Ammattikoodit tuli lisätä jokaisen henkilön tietoihin ja palkkalajit tuli kohdistaa tulorekisterin antamiin tulolajeihin. Käyttöoikeudet piti saada ajan tasalle ennen kuin testausta pystyttiin alkamaan.

Tulorekisterin käyttöönotto alkoi heti tammikuun 2. päivä. Ensimmäisistä lähetyksistä alkaen monenlaista ongelmaa on tullut vastaan sekä lähettävässä että vastaanottavassa päässä, mutta aina on tiedostot saatu kuitenkin lähetettyä.

Tutkimuksen aikana on tullut esiin että tulorekisteri on tuonut paljon lisätyötä, epävarmuutta ja stressiä palkanlaskentaan. Tulorekisterin tarkoituksena oli vähentää yritysten hallinnollista taakkaa, mutta toistaiseksi on käynyt päinvastaisesti. Toki tulorekisteri on uusi ja kehittyvä tietokanta, joten ajan myötä asiat toivottavasti tulevat kehittymään ja parantumaan.

Tämä kehittämistyö antoi paljon perspektiiviä, miten suuri ponnistus tällaisen uudistuksen ajaminen järjestelmään on ja kuinka monta liikkuvaa osaa tulee saada yhdistettyä ennen kuin kaikki toimii halutulla tavalla. Aikataulutus koko tulorekisteriprosessille oli melko tiukka, koska varsinaisia käytännön ohjeita sekä järjestelmään että tulorekisteriin alkoi saada vasta syksyllä 2018.

Kehitystyön tärkein vaihe eli tulorekisteriin ilmoittaminen on kuitenkin onnistuneesti otettu käyttöön. Jatkuvaa muutosta ja kehitystä tehdään koko ajan, jotta ilmoittaminen toimisi entistä paremmin. Mahdollisena jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista tarkastella muutaman vuoden kuluttua miten SAP:n toiminnallisuudet, tulorekisteri ja sinne ilmoittaminen ovat kehittyneet ja onko työmäärä ja käytännöt helpottuneet kuten tulorekisterin alkuperäinen tarkoitus oli.

LÄHTEET

Art. 25. 25.5.2018. [Verkkajulkaisu]. Artikla 25. EU yleinen tietosuojasetus ”Sisäänrakennettu ja oletusarvoinen tietosuojasetus”. [Viitattu 25.3.2019]. Saatavana: <http://www.privacy-regulation.eu/fi/25.htm>

Art. 32. 25.5.2018. [Verkkajulkaisu]. Artikla 32. EU yleinen tietosuojasetus ”Käsittelyn turvallisuus”. [Viitattu 25.3.2019]. Saatavana: <http://www.privacy-regulation.eu/fi/32.htm>

Eduskunta. 7.12.2017. [Verkkosivu]. Valtiovarainvaliokunta hyväksyi tulotietojärjestelmää koskevan lainsäädäntökokonaisuuden. [Viitattu 16.12.2018]. Saatavana: <https://www.eduskunta.fi/FI/tiedotteet/Sivut/VaVM-tulotietojarjestelma.aspx>

HE 134/2017. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tulotietojärjestelmästä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 244/2018. Hallituksen esitys laista tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Ilmoita ammattiluokka. 17.1.2019. [Verkkosivu]. Ilmoita ammattiluokka tulorekisteriin 5-numeroisena. Verohallinto. [Viitattu 19.1.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/tietoa-tulorekisterist%C3%A4/ajankohtaista/uutiset/ilmoita-ammattiluokka-tulorekisteriin-5-numeroisena/>

Ilmoittamisen kanavat. 1.6.2018. [Verkkosivu]. Tulorekisterin ilmoittamisen kanavat. Verohallinto. [Viitattu 16.12.2018]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/ilmoittamisen-kanavat/>

Juvonen, R. 2018. Ohjelmistoprojektin sudenkuopat ja miten ne vältetään. Helsinki: Books on Demand.

Jyrkkiö, E. & Riistama, V. 2004. Laskentatoimi päätöksenteon apuna. 18. uud. p. Helsinki: WSOY.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä – Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kansainväliset tilanteet. 29.6.2018. [Verkkosivu]. Kansainväliset tilanteet tulorekisterissä. Verohallinto. [Viitattu 7.3.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/palkkatiedot/kansainvaliset-tilanteet/>

Koho, S. 2.11.2018. [Verkkosivu]. Tulorekisteri voi tuoda tammikuussa kaaoksen. Talouselämä 38/2018. [Viitattu 9.2.2019]. Saatavana: <https://summa.almatalent.fi/article/te/uutiset/tulorekisteri-voi-tuoda-tammikuussa-kaaoksen-lisatyo-voi-johtaa-siihen-ettei-palkkaennakkoja-makseta/c9f0042f-f1e4-313b-a4f5-f7a83b165136>

Koho, S. 16.1.2019. [Verkkosivu]. Tulorekisteri toi verottajalle puhelutulvan ja palkkahallintoon painetta – ”Yritykset ovat joutuneet tosissaan miettimään, mitä tekevät”. Talouselämä. [Viitattu 5.3.2019]. Saatavana: <https://summa-almatalent-fi.libts.seamk.fi/article/te/uutiset/tulorekisteri-toi-verottajalle-puhelutulvan-ja-palkkahallintoon-painetta-yritykset-ovat-joutuneet-tosissaan-miettimaan-mita-tekevat/420e707f-98c7-3436-bb69-134e00411ab1>

Korhonen S. 11.10.2017. [Verkkosivu]. Suomeen tulee edistyksellinen tulorekisteri: verotus muuttuu 2020 ja mätkytkin voivat jäädä historiaan. TIVI. [Viitattu 5.3.2019]. Saatavana: https://www.tivi.fi/Kaikki_uutiset/suomeen-tulee-edistyksellinen-tulorekisteri-verotus-muuttuu-2020-ja-matkytkin-voivat-jaada-historiaan-6681692

Kouhia-Kuusisto, K., Mikkonen, L., Syvänperä, O. & Turunen, L. 2017. Palkkavuosi. 10. uud. p. Tampere: Edita Publishing Oy.

L 18.12.1995/1558. Laki verotusmenettelystä.

L 26.1.2001/55. Laki työsopimuslaista.

L 19.5.2006/395. Laki työntekijän eläkelaista.

L 22.12.2006/1272. Laki yrittäjän eläkelaista.

L 22.12.2006/1280. Laki maatalousyrittäjän eläkelaista.

L 22.12.2006/1290. Laki merimieseläkelaista.

L 29.1.2016/81. Laki julkisten alojen eläkelaista.

L 12.1.2018/53. Laki tulotietojärjestelmästä.

- Lahti, S. & Salminen, T. 2014. Digitaalinen taloushallinto. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut 2018. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. ETK. [Viitattu 7.12.2018]. Saatavana: https://www.etk.fi/wp-content/uploads/maksut-suomessa-2018_suomi.pdf
- Lehdistötiedotteet 2019a. [Verkkosivu]. Tulorekisteriin ilmoitetaan nyt kaikki maksetut palkat – digiloikka tuo hyötyjä koko yhteiskunnalle. Verohallinto. [Viitattu 20.1.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/yhteystiedot/medialle/lehdistotiedotteet2/tulorekisteriin-ilmoitetaan-nyt-kaikki-maksetut-palkat-digiloikka-tuo-hyotyja-koko-yhteiskunnalle/>
- Lehdistötiedotteet 2019b.. [Verkkosivu]. Tulorekisteri laajenee 1.1.2020. Verohallinto. [Viitattu 5.3.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/yhteystiedot/medialle/lehdistotiedotteet2/tulorekisteri-laajenee-1.1.2020/>
- Luttinen, M. 2019. Application Specialist. SSAB. Kysely 27.1.2019.
- Mattinen, K., Orlando, C. & Parnila K. 2017. Palkanlaskenta käytännönläheisesti. 2. uud. p. Helsinki: Helsingin seudun kauppakamari.
- Palkkatiedot. 31.1.2018. [Verkkosivu]. Ilmoita palkkatiedot tulorekisteriin vuodesta 2019 alkaen. Verohallinto. [Viitattu 16.12.2018]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/palkkatiedot/>
- Palkkojen tulolajit. 23.11.2018. [Verkkosivu]. Palkkojen tulolajit. Verohallinto. [Viitattu 16.12.2018]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/palkkatiedot/palkkojen-tulolajit/>
- Pääkkönen, A. 2019. Payroll main user. SSAB. Kysely 27.1.2019
- Runtti, T. 2019. Application Specialist. SSAB. Kysely 27.1.2019.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. [Verkkojulkaisu]. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. [Viitattu 14.4.2019]. Saatavana: https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_4_2.html
- Sairausvakuutusmaksut 2018. 17.11.2017. [Verkkosivu]. Veronmaksajat. [Viitattu 7.12.2018]. Saatavana: <https://www.veronmaksajat.fi/Palkka-ja-elake/Sairausvakuutusmaksut/sairausvakuutusmaksut-2018/>

Seuraamusmaksu. 5.12.2018. [Verkkosivu]. Tulorekisterin seuraamusmaksu. Verohallinto. [Viitattu 16.12.2018]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/seuraamusmaksu/>

Sidosryhmättestaus. 30.4.2018. [Verkkosivu]. Sidosryhmättestaussopimus ja käyttöehdot. Verohallinto. [Viitattu 19.1.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/ohjelmistokehitt%C3%A4j%C3%A4t/sidosryhm%C3%A4testaus/testausopimus/>

Sipola, T. 5.2.2019. [Verkkosivu]. Automatisaatioon tähtäävä uudistus vaikeuttaa yrittäjien ja urheiluseurojen elämää – "Todellisuus ei taivu tulorekisteriin". YLE. [Viitattu 17.2.2019]. Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-10619286>

SSAB. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. SSAB. [Viitattu 29.12.2018]. Saatavana: <https://www.ssab.fi/ssab-konserni/tietoja-ssabsta/ssab-lyhyesti>

Syvänperä, O. & Turunen, L. 2011. Palkkavuosi. 5. uud. p. Helsinki: Edita.

Syvänperä, O. & Turunen, L. 2015. Palkkavuosi. 9. uud. p. Helsinki: Edita.

Taloushallintoliitto. 2016. [Verkkosivu]. Tulorekisteri säästäisi yksityisellä sektorilla 35–40 miljoonaa euroa vuodessa. [Viitattu 29.12.2018]. Saatavana: <https://taloushallintoliitto.fi/ajankohtaista/tulorekisteri-saastaisi-yksityisella-sektorilla-35-40-miljoonaa-euroa-vuodessa>

Taloushallintoliitto. 2019. [Verkkosivu]. Epäonnistuiko Taloushallintoliitto edunvalvonnassa tulorekisteriin liittyen? [Viitattu 5.5.2019]. Saatavana: <https://tilitoimistossa.taloushallintoliitto.fi/kolumnit/paakirjoitus/epaonnistuiko-taloushallintoliitto-edunvalvonnassa-tulorekisteriin-liittyen>

Tietoa tulorekisterin tietojärjestelmistä. 15.2.2018. [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 20.2.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4rekisterit/tietoa-tulorekisterin-tietoj%C3%A4rjestelm%C3%A4st%C3%A4/>

Tietoa tulorekisteristä. 25.6.2018. [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 24.11.2018]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/>

Tietojen ilmoittaminen tulorekisteriin. 2.11.2018. [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 28.11.2018]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/yksityiskohtaiset-tulorekisterin-ohjeet/63749/tietojen-ilmoittaminen-tulorekisteriin-palkkatietoilmoituksen-pakolliset-jat%C3%A4ydyent%C3%A4v%C3%A4t-tiedot2/>

Tietojen korjaaminen tulorekisterissä. 6.2.2019. [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 24.2.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja->

[organisaatiot/yksityiskohtaiset-tulorekisterin-ohjeet/62789/tietojen-korjaaminen-tulorekisteriss%C3%A4/](https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-organisaatiot/yksityiskohtaiset-tulorekisterin-ohjeet/62789/tietojen-korjaaminen-tulorekisteriss%C3%A4/)

Tietojen käsittely ja tietosuoja. 23.10.2018. [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 3.3.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/rekisterit/tietojen-kasittely-ja-tietosuoja-verohallinnon-tulorekisteriyksikossa/>

Tietoturva. 29.12.2018. [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 19.1.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/usein-kysytty%C3%A4-tulorekisterist%C3%A4/tietoturva/>

Tilisanomat. 5.12.2014. [Verkkosivu]. Kansallinen tulorekisterihanke käynnistyy. Tilisanomat. [Viitattu 9.2.2019]. Saatavana: <https://tilisanomat.fi/henkilostohallinto/kansallinen-tulorekisteri-hanke-kaynnistyy>

Tomperi, S. 2015. Käytännön kirjanpito. 23. uud. p. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Tulotietojen ilmoittaminen. 5.12.2018. [Verkkokuva]. Verohallinto. [Viitattu 19.1.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/yksityiskohtaiset-tulorekisterin-ohjeet/71401/tulotietojen-ilmoittaminen-seuraamusmaksut/>

Tulorekisteri muuttaa ilmoittamisen käytäntöjä. 3.9.2018. [Verkkokuva]. EMU Growth Partners. [Viitattu 9.4.2019]. Saatavana: <https://emu.fi/asiantuntija/tulorekisteri-tulee-palkkahallinnon-kuukausirutiinit-uudistuvat-taysin/>

Tulorekisteriin ilmoitetaan nyt kaikki maksetut palkat – digiloikka tuo hyötyjä koko yhteiskunnalle. 4.1.2019. [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 19.1.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/yhteystiedot/medialle/lehdistotiedotteet2/tulorekisteriin-ilmoitetaan-nyt-kaikki-maksetut-palkat-digiloikka-tuo-hyotyja-koko-yhteiskunnalle/>

Tulorekisterin sähköinen asiointi. 12.3.2018. [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 19.4.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/ilmoittamisen-kanavat/s%C3%A4hk%C3%B6inen-asiointipalvelu/>

Tulorekisterin tekninen rajapinta. 12.11.2018. [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 19.4.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/ilmoittamisen-kanavat/tekninen-rajapinta/>

- Tulorekisteri tiedon käyttäjille. 2.2.2018. [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 19.1.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/tiedon-k%C3%A4ytt%C3%A4j%C3%A4t/>
- Tulorekisterin tiedoista voi tilata raportteja. 15.2.2019. [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 31.3.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/tietoa-tulorekisterist%C3%A4/ajankohtaista/uutiset/tulorekisterin-tiedoista-voi-tilata-raportteja/>
- Tunnistautuminen. 18.6.2018. [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 18.1.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/tunnistautuminen/>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tutustu tulorekisteriin. 29.10.2018. [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 19.1.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/tutustu/>
- TyEL-maksuprosentit. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Varma – Maksut ja todistukset. [Viitattu 7.12.2018]. Saatavana: <https://www.varma.fi/tyonantaja/maksut-ja-todistukset/>
- Työnantajan erillisilmoitus. 6.6.2018. [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 20.2.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/sahkoisen-asiointipalvelun-kayttoohjeet/ilmoittaminen-yritykset/yleisohje-ilmoittaminen/tyonantajan-erillisilmoitus/>
- Uutiskirje. 15.2.2019. [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 5.3.2019]. Saatavana: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/tietoa-tulorekisterist%C3%A4/ajankohtaista/uutiset/tulorekisteriin-ilmoitetaan-el%C3%A4ke-ja-etuustiedot-vuonna-2020/>
- Valtionvarainministeriö. 5.10.2017. [Verkkosivu]. Tulorekisteri yksinkertaistaa palkkatietojen ilmoittamista. [Viitattu 29.12.2018]. Saatavana: https://vm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tulorekisteri-yksinkertaistaa-palkkatietojen-ilmoittamista
- Wallin, M. 2019. Payroll main user. SSAB. Kysely 27.1.2019.
- Woollacott, E. 2018. [Verkkosivu]. Finland to Introduce National Incomes Register. GPA. [Viitattu 22.5.2019]. Saatavana: <https://globalpayrollassociation.com/blogs/latest-news/finnish-tax-administration-to-introduce-national-incomes-register>

Yritys tai organisaatio ilmoittaa paperilomakkeella tulorekisteriin. 17.12.2018.
[Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 19.4.2019]. Saatavana:
<https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/ilmoittamisen-kanavat/paperilla-ilmoittaminen/>

LIITTEET

Liite 1.

Haastattelukysymykset:

1. Mitä mieltä olit tulorekisteristä kun kuulit siitä ensimmäisen kerran?
2. Minkälaisia etukäteistöitä jouduit tekemään?
3. Olivatko ohjeet tulorekisteriin valmistautumisesta riittäviä? Sekä tulorekisterin että SAP:n puolelta?
4. Onnistuiko testaus mielestäsi hyvin? Käyttöoikeudet, latauspalvelu?
5. Sujuiko käyttöönotto suunnitellusti?
6. Onko verohallinnon puoli toiminut odotuksien mukaan käyttöönotossa? Asiakaspalvelu, chat? Ongelmatilanteet latauspalvelussa?
7. Tekisitkö jotain nyt toisin kun tulorekisteri on otettu käyttöön?
8. Tulorekisterin tarkoituksena on yksinkertaistaa palkanmaksuun liittyviä hallinnollisia velvoitteita, edistää julkisten palvelujen digitalisointia, luuletko että näin tulee tapahtumaan?
9. Muita ajatuksia tulorekisteristä? Hyvää tai huonoa.

Liite 2.

Tulolajit:

Tulolaji 100

Tulolajin koodi	Selite
101	Palkka yhteissumma
102	Palkkasumma, joka on työeläkevakuutusmaksun alainen
103	Palkkasumma, joka on sosiaalivakuutusmaksujen alainen
104	Palkkasumma, joka on sairausvakuutusmaksun alainen
105	Palkkasumma, joka on työttömyysvakuutusmaksun alainen
106	Palkkasumma, joka on työtapaturma- ja ammattitautivakuutusmaksun alainen

Tulolaji 200

Tulolajin koodi	Selite
201	Aikapalkka
202	Aloitepalkkio
203	Bonuspalkka
204	Etuusajalta maksettu täydennyspalkka
205	Hätätyökorvaus
206	Iltatyökorvaus
207	Iltavuorolisä
208	Irtisanomisajan korvaus
209	Kilometrikorvaus (veronalainen)
210	Kokouspalkkio
211	Lauantaityökorvaus
212	Lisätyökorvaus
213	Lomaraha
214	Luentopalkkio
215	Luottamustoimipalkkio
216	Muu maksettu lisä
217	Odotusajan korvaus
218	Olosuhdelisä
219	Sairausajan osapalkka
220	Provisiopalkka

221	Sunnuntaityökorvaus
222	Synteettinen optio
223	Tulospalkkio
224	Työaikapankin rahakorvaus
225	Työajantasauskorvaus
226	Työsuhteeseen perustuva osakeanti
227	Urakkapalkka
229	Vahingonkorvaus päättämisen- ja lomautustilanteissa
230	Varallaolokorvaus
231	Vapaaehtoinen korvaus päättämistilanteessa
232	Viikkolepokorvaus
233	Voittopalkkio
234	Vuosilomakorvaus
235	Ylityökorvaus
236	Yötyökorvaus
237	Yövuorolisä

Tulolaji 300

Tulolajin koodi	Selite
301	Asuntoetu
302	Asuntolainan korkoetu
303	Ateriakorvaus
304	Autoetu
308	Hallintoelimen jäsenyydestä maksettu palkkio
309	Henkilöstörahastosta nostettu rahasto-osuus ja ylijäämä (veronalainen 80 %)
310	Henkilöstölle annettu rahalahja
311	Kilometrikorvaus (verovapaa)
312	Kunnaneläinlääkärin toimenpidepalkkio
313	Käyttökorvaus ansiotuloa
314	Käyttökorvaus pääomatuloa
315	Muu henkilöstölle suunnattu veronalainen etu
316	Muu veronalainen ansiotulo
317	Muu luontoisetu
319	Omaishoitajan palkkio
320	Osakepalkkio

321	Sijaismaksajan maksama palkka, josta työnantaja maksaa työnantajan sosiaalivakuutusmaksut (työeläke-, sairaus-, työttömyys- sekä työtapaturma- ja ammattitautivakuutus)
322	Sijaismaksajan maksama palkka, josta työnantaja maksaa työnantajan työeläkevakuutusmaksun
323	Sijaismaksajan maksama palkka, josta työnantaja maksaa työnantajan työttömyysvakuutusmaksun
324	Sijaismaksajan maksama palkka, josta työnantaja maksaa työtapaturma- ja ammattitautivakuutusmaksun
325	Sijaismaksajan maksama palkka, josta työnantaja maksaa työnantajan sairausvakuutusmaksun
326	Palkkio työsuhdekeksinnöstä
327	Perhehoitajan kustannusten korvaus
328	Perhehoitajan palkkio
329	Perhepäivähoitajan kustannusten korvaus
330	Puhelinetu
331	Päiväraha
332	Pääomatuloa oleva suoritus
334	Ravintoetu
335	Sovittelijan kulukorvaus
336	Työkorvaus
337	Työnantajakohtaisen sairaskassan maksama täydennys-päiväraha
338	Työnantajan maksama eläke
339	Työpanokseen perustuva osinko tai ylijäämä (palkka)
340	Työpanokseen perustuva osinko tai ylijäämä (työkorvaus)
341	Työsuhdematkalipun verovapaa osuus
342	Työsuhdematkalipun palkaksi katsottu osuus
343	Työsuhdeoptio
350	Urheilijarahastoon siirretty palkka
351	Urheilijarahastosta maksettu palkka
352	Vakuutuspalkka
353	Veronalainen kustannusten korvaus
354	Yksityisen hoidon tuen kuntalisä
355	Yksityisen hoidon tuki (palkka)
356	Yksityisen hoidon tuki (työkorvaus)
357	Yleishyödyllisen yhteisön maksama kilometrikorvaus
358	Yleishyödyllisen yhteisön maksama päiväraha
359	Perusteeton etu
361	Työsuhdeoptio, jonka merkintähinta on luovutusajankohta-na alhaisempi kuin markkinahinta

Tulolaji 400

Tulolajin koodi	Selite
401	Autoedusta peritty korvaus
402	Ennakonpidätys
403	Luottamushenkilömaksu
404	Lähdevero
405	Lähdeverovähennys
406	Maksettava palkka
407	Muista luontoiseduista peritty korvaus
408	Nettopalkasta vähennettävä muu erä
409	Nettopalkka
410	Työnantajan maksaman kollektiivisen lisäeläkevakuutuksen maksu
411	Työnantajan maksaman kollektiivisen lisäeläkevakuutuksen työntekijältä peritty osuus
412	Työntekijän sairausvakuutusmaksu
413	Työntekijän työeläkevakuutusmaksu
414	Työntekijän työttömyysvakuutusmaksu
415	Työsuhdematkalipusta peritty korvaus
416	Ulkomaille maksettu vero
417	Ulosmittaus
418	Vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksu
419	Vähennys ennen ennakonpidätystä